

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

Yrittäjyys

Valmistumisvuosi 2013

Teemu Partanen

PANKKITOIMINTA MATALAN KORKOTASON OLOISSA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Teemu Partanen

PANKKITOIMINTA MATALAN KORKOTASON OLOISSA

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, miten matala korkotaso on vaikuttanut pankkien toimintaan. Lisäksi kerrotaan millä tavoin pankit pystyvät selviytymään matalan korkotason aikakaudesta. Teoriaa opinnäytetyön tueksi on saatu lukemalla lähdekirjallisuutta sekä taloustieteestä että pankkien toiminnasta. Työelämästä saatu kokemus ja oppi antavat myös tietoa opinnäytetyön kirjoittamiselle.

Opinnäytetyö on jaettu neljään osaan, joiden tarkoitus on selvittää matalan korkotason vaikutuksia pankkitoimintaan. Ensimmäisessä osassa käydään läpi rahan kysyntään ja tarjontaan vaikuttavia tekijöitä sekä korkotason muodostumista markkinoilla IS-LM-mallin avulla.

Toisen osan tarkoitus on antaa lukijalle kuva, mitä pankkitoiminta on sekä mistä pankin tulot ja menot muodostuvat. Opinnäytetyön kolmannessa osassa kerrotaan, miten matala korkotaso on vaikuttanut pankkitoimintaan, ja mitä muutoksia pankit ovat tehneet toimintaansa sen johdosta. Viimeisessä osassa käydään läpi konkreettisia toimia, joiden avulla pankit pystyvät hakemaan lisätuottoja ja siten paikkaamaan pienentynyttä korkokatetta.

Tutkimuksessa selvisi, että alhaiselle tasolle pudonnut korkotaso pienentää pankkien tuloja ja vaikeuttaa siten pankkien toimintaa. Tulojen pienentymisen vuoksi pankit ovat joutuneet muuttamaan toimintatapojaan sekä sopeuttamaan toimintaansa vastaamaan markkinoiden tämän hetkistä tilannetta.

ASIASANAT:

IS-LM-malli, Korkokate, Palkkiotuotto, Pankkitoiminta

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business Administration | Entrepreneurship

Completion year of the thesis | 52

Markku Heikkilä

Teemu Partanen

HOW LOW INTEREST RATE AFFECTS BANKING

Net interest income creates a large share of a bank's income. The aim of this thesis is to study how low interest rate affects banking. Moreover, it gives an answer to how banks could survive during the low interest rate. Reading source books about banking and economic theory has given the theoretical framework for the study. Knowledge from work has also provided information for study.

Low interest rate decreases a bank's income and makes banking harder. Banks have already changed their functions to respond to the markets. Banks have raised margins of the mortgages and started cost savings operations. The purpose of these actions is to get more income although net interest income is still reducing.

The study is divided into four different sections. The first section is based on IS-LM-model and gives an idea of how demand, supply and interest rate are influenced on the markets. The second section deals with banking and tells which banking tasks are in the national economy. The third section tells us how low interest rate affects banks and what kind of changes the banks have made into their operations. The last part shows concrete examples on how banks can get more income from different sources despite the low interest rate.

KEYWORDS:

IS-LM-model, Rate, Fee, Banking

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 RAHAN KYSYNTÄ JA TARJONTA	8
2.1 Mikä on IS-LM-malli ?	8
2.2 Likviditeettiloukku	11
2.3 IS-LM-malli ja pankkitoiminta	13
3 PANKKITOIMINTA	15
3.1 Mitä pankkitoiminta on?	15
3.2 Vähittäis- ja tukkupanckitoiminta	16
3.3 Pankin tulojen muodostus	17
3.4 Pankkitoiminnan kulut	17
3.5 Pankkitoiminnan riskit	18
3.5.1 Luottoriski	18
3.5.2 Markkinariskit	21
3.5.3 Likviditeetti- ja rahoitusriski	22
3.6 Korkoriski ja siltä suojautuminen	24
4 MATALAN KORKOTASON VAIKUTUKSET	27
4.1 Korkotason aiheuttamat muutokset marginaaleissa	29
4.2 Korkotason aiheuttamat muut muutokset	31
5 TULOT MUISTA LÄHTEISTÄ	35
5.1 Sijoitustuotteiden myynti	36
5.1.1 Rahastot	36
5.1.2 Joukkovelkakirjalainat	37
5.1.3 Säilytyspalvelut	37
5.2 Vakuutustuotteiden myynti	38
5.2.1 Lainaturva	38
5.2.2 Eläkevakuutus	40
5.2.3 Sijoitusvakuutus	41
5.3 Lainopilliset palvelut	41
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	43

KUVIOT

Kuvio 1. IS-käyrä ja koron vaikutus kokonaiskysyntään (Tarkka 1993).	8
Kuvio 2. IS-LM (Krugman 2011).	9
Kuvio 3. Likviditeettiloukku (Krugman 2011).	12
Kuvio 4. Luottoriskimittarit sisäisissä luokituksissa (Pohjola 2012c).	20
Kuvio 5. Markkinariskien mittausmenetelmät (Pohjola 2012c).	22
Kuvio 6. Korko: Euribor 12 kk (Kauppalehti 2012a).	25
Kuvio 7. Korko: Euribor 12 kk (Kauppalehti 2012b).	27
Kuvio 8. Suomen rahalaitoksista nostetut uudet euromääräiset asuntolainat (Suomen pankki 2012).	28
Kuvio 9. Asuntolainan todellisen marginaalin kehitys 8/2009-7/2012 (Taloussanomat 2012f).	30
Kuvio 10. Päijät-Hämeen Osuuspankin tulos lyhyesti (OP 2012e).	35
Kuvio 11. Lainaturvan hinnat ja sisällöt vaihtelevat hurjasti (Taloussanomat 2009).	39

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tutkia matalan korkotason vaikutuksia pankkitoimintaan sekä kertoa, millä tavoin pankit pystyvät selviytymään matalan koron ajanjaksosta. Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen, koska markkinoilla vallitseva korkotaso on tällä hetkellä historiallisen matalalla ja sen myötä peruspankkitoiminta on ajautunut kannattamattomalle tasolle.

Opinnäytetyön aluksi kerrotaan rahan kysynnästä ja tarjonnasta IS-LM-mallin avulla. Kyseisen makrotaloustieteen teorian avulla selvitetään markkinoilla vallitsevan korkotason ja kokonaiskysynnän yhteyttä ja sitä, miten korkotaso ja kokonaiskysyntä markkinoilla määräytyvät. Korkotasolla on suuri vaikutus pankkitoimintaan, erityisesti pankin tuottojen osalta. Keskuspankin rooli markkinoiden säätelijänä ja rahan tarjonnasta vastaavana tekijänä esitellään myös opinnäytetyön alussa. IS-LM-mallia tutkimalla voidaan tarkastella myös markkinoiden tämän hetkistä tilannetta korkotason ja kokonaiskysynnän suhteen. IS-LM-mallin poikkeustapausta, likviditeettiloukkua, tutkitaan ja kerrotaan miten kyseinen tilanne voidaan selvittää.

Toisen osan tarkoitus on antaa lukijalle tietoa siitä, mitä pankkitoiminta on, ja mistä pankki saa toimintaansa tarvittavat varat. Osassa kerrotaan myös pankkien yleisimmät kulut. Tämä osio on tärkeä opinnäytetyön kannalta, koska matalan korkotason vaikutusten ymmärtämiseksi on syytä tietää, miten pankit toimivat, miten korkotaso vaikuttaa pankkeihin, ja mitkä ovat pankkien tehtävät kansantaloudessa.

Kolmannessa osassa käy ilmi, millä tavoin matala korkotaso vaikuttaa pankkien toimintaan ja mitä seurauksia siitä on ollut pankeille. Osiossa tarkastellaan korkotasoa pitkältä aikaväliltä, jotta saadaan kuva, kuinka alhaalla korot ovat tällä hetkellä. Lisäksi huomioidaan, miten pankit ovat joutuneet muuttamaan omia toimintatapojaan matalan korkotason vallitessa ja tutkitaan, mitä pankit ovat suunnitelleet tekevänsä tulevaisuudessa turvatakseen oman toimintansa. Asiota tarkastellaan ajankohtaisten uutisten, artikkelien sekä lähdekirjallisuuden

avulla. Viimeisessä osassa esitellään keinoja, joilla pankki voi lisätä tuottojaan matalasta korkotasosta huolimatta.

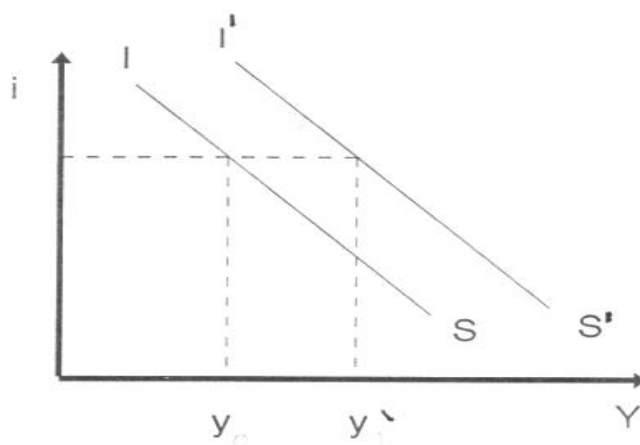
2 RAHAN KYSYNTÄ JA TARJONTA

2.1 Mikä on IS-LM-malli ?

IS-LM-malli on taloustieteen malli, jonka kehitti John Richard Hicks vuonna 1937. Mallilla kuvataan rahamarkkinoiden tasapainon ja hyödykkeiden kokonaiskysynnän välistä suhdetta. Se tarkastelee siis koron vaikutusta markkinoihin. IS-LM-malli muodostuu kahdesta yhtälöstä, jotka selittävät markkinoilla vallitsevan korkotason ja kokonaiskysynnän määräytymisen. (Tarkka 1993, 298–299.)

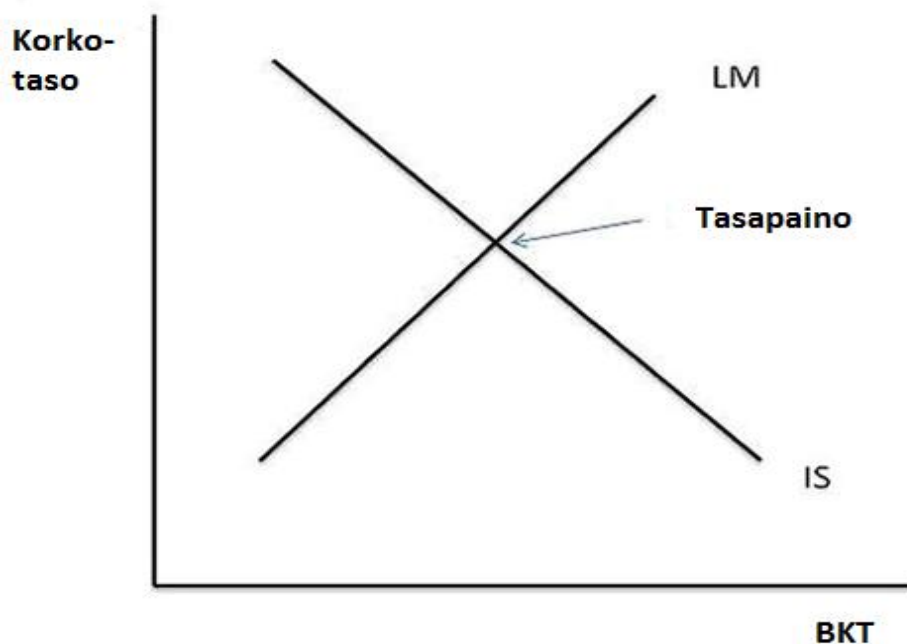
IS-yhtälö tulee englanninkielien sanoista investment (investointi) ja saving (säästäminen), kyseinen yhtälö kuvaa näiden kahden muuttujan välistä suhdetta. IS-yhtälön mukaan korko vaikuttaa kokonaiskysyntään negatiivisesti ja julkinen kysyntä vaikuttaa kokonaiskysyntään puolestaan positiivisesti. IS-yhtälö siis kertoo, mikä kokonaiskysynnän taso markkinoilla vallitsee tietyn korkotason aikana. (Tarkka 1993, 299.)

IS-yhtälö muodostuu koordinaatistoon, jossa pysty akseli i tarkoittaa korkotasoa, ja vaakaa akseli Y kokonaistuotantoa. IS-yhtälön mukaan muutokset korkotasossa i vaikuttavat markkinoilla olevaan kokonaiskysyntään, jolloin kokonaiskysynnän Y muutos voidaan lukea IS-yhtälöstä siten, että IS-käyrä siirtyy kuviossa oikealle uuteen paikkaan. (Tarkka 1993, 299-300.)

Kuvio 1. IS-käyrä ja koron vaikutus kokonaiskysyntään (Tarkka 1993).

LM-yhtälö kuvaa tilannetta, jossa rahan kysyntä vastaa rahan tarjontaa. LM-yhtälö tulee englanninkielien sanoista liquidity (likviditeetti) ja money supply (rahan tarjonta). Siinä määritellään sellaiset korko- ja kokonaiskysynnän tasot, jolloin rahan kysyntä ja tarjonta vastaavat toisiaan. LM-yhtälö esitetään yleensä samassa koordinaatistossa IS-käyrän kanssa. LM-yhtälö on oikealle nouseva käyrä, jonka sijainti koordinaatistossa riippuu rahan kysynnästä korkojen ja kokonaiskysynnän suhteen. (Tarkka 1993, 300-301.)

Kuvio 2. IS-LM (Krugman 2011).

Yläpuolella on esitetty IS-LM-käyrät, joiden leikkauspisteessä toteutuu se korko- ja kokonaistuotannon taso, jolloin markkinat ovat tasapainossa. IS-LM-käyrillä voidaan määrittää se, miten rahan tarjonnan muutos vaikuttaa kokonaiskysyntään sekä markkinoilla olevaan korkotasoon. IS-LM-mallissa näitä muutoksia voidaan lukea tarkastelemalla käyrien siirtymistä koordinaatistossa. Mikäli rahan tarjonta markkinoilla jostain syystä kasvaisi, niin se siirtäisi LM-käyrää koordinaatistossa oikealle, mikä aiheuttaisi sen, että se leikkaisi IS-käyrän eri kohdassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että markkinoilla oleva korkotaso laskisi alaspäin ja kokonaiskysyntä markkinoilla nousisi ylöspäin. (Tarkka 1993 301-302.)

IS-LM-mallia voidaan ajatella myös sellaisena tilanteena, että mitä korkeampi korkotaso markkinoilla vallitsee, niin sitä vähemmän ihmiset pitävät itsellään käteistä rahaa, ja kuluttavat vähemmän. Tämä johtuu siitä, että pankkitalletuksille saa hyvän koron, joka puolestaan kannustaa säästämiseen kuluttamisen kustannuksella. Mikäli keskuspankit eivät muuta markkinoilla olevaa rahan määrää, niin korot pysyvät ylhäällä ja kulutus vähenee. Keskuspankit pystyvät kuitenkin lisäämään markkinoilla olevan rahan määrää laskeakseen markkinoilla vallitsevaa korkotasoa. Tästä aiheutuu se seuraus, että ihmiset kuluttavat enemmän, koska talletuskorot putoavat alaspäin, eivätkä enää kannusta säästämiseen korkotuoton muodossa. Tämä lisää markkinoilla olevaa kokonaiskysyntää ja vaikuttaa positiivisesti talouden tilaan. (Krugman 2011.)

Keskuspankkien toiminnalla on suuri merkitys talouteen myös nykyisessä taloustilanteessa. Varsinkin Euroopan Keskuspankin toimet vaikuttavat Euroopassa vallitsevaan korkotasoon ja sitä kautta pankkien toimintaan. IS-LM-mallia mukaillen EKP on painanut korkotasoa alaspäin lisätäkseen markkinoilla olevaa kokonaiskysyntää. EKP on esimerkiksi ilmoittanut, että se aikoo ostaa euromaiden velkakirjoja rajattomasti markkinoilta laskeakseen kyseisten maiden lainojen korkotasoa (Verkkouutiset 2012).

Lisäksi EKP on laskenut ohjauskorkonsa historiallisen alas 0,75 prosenttiin pitääkseen korkotason alhaalla ja tukeakseen talouskasvua. EKP yrittää myös painostaa pankkeja lisäämään rahan tarjontaa markkinoilla pudottamalla ”yön yli”-talletusten koron nolnaan. ”Yön yli”-talletukset ovat talletuksia, joita liikepankit eivät sijoita markkinoille, vaan ovat tallettaneet ne Euroopan Keskuspankkiin korkoa vastaan. Myös Englannin keskuspankki on lisännyt markkinoilla olevan rahan määrää noin 50 miljardilla punnalla lisätäkseen kokonaiskysyntää. (HS 2012a.) EKP on suunnitellut myös jatkavansa rahan lisäämistä markkinoille ainakin tammikuun 2013 puoleen väliin saakka (Taloussanomien 2012a).

Näiden toimien tarkoitus olisi tukea talouskasvua, koska rahaa saisi nyt edullisesti investointeihin sekä kulutukseen, eivätkä alhaiset talletuskorot houkuttele ihmisiä hakemaan korkotuottoja pankkitalletuksista. Halpa korkotaso kuitenkin

vaikeuttaa pankkien toimintaa, koska niiden tuotot putoavat halvan korkotason myötä.

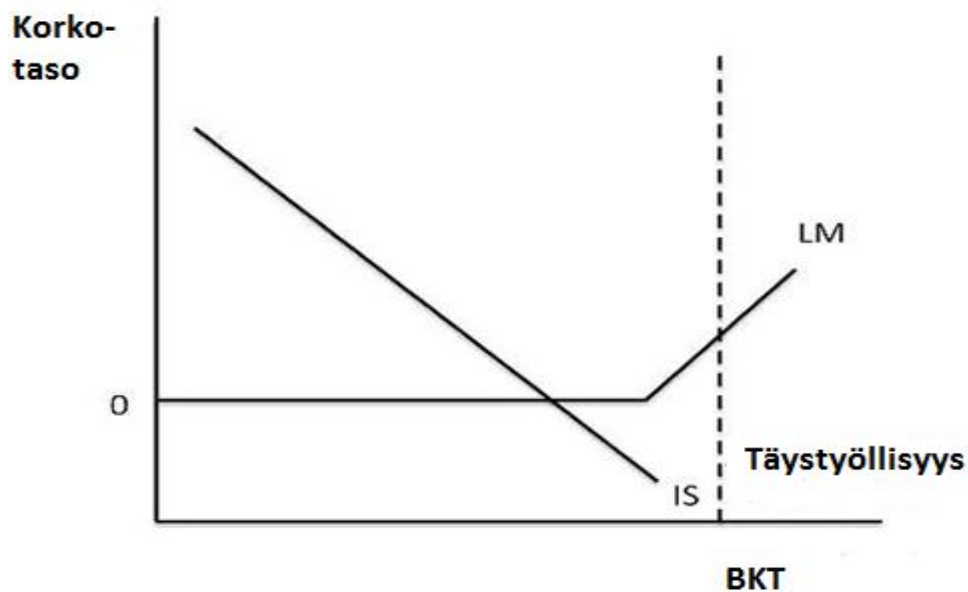
2.2 Likviditeettiloukku

Taloustieteen nobelisti Paul Krugmanin mukaan ”likviditeettiloukku tarkoittaa sellaista tilannetta, jossa yksityinen kulutus markkinoilla on pudonnut niin alhaiselle tasolle, että talous pysyy taantumassa huolimatta siitä, että korkotaso on nollassa tai lähellä sitä” (Krugman 2011). Kuten aiemmin todettiin, niin IS-LM-mallin mukaan korkotason laskun pitäisi vaikuttaa positiivisesti kokonaiskysyntään, mutta likviditeettiloukussa näin ei kuitenkaan tapahdu.

Likviditeettiloukussa rahan tarjonnalla ei voi enää vaikuttaa korkotasoon, vaan rahan tarjonta voi vapaasti muuttua, mutta korko ei muutu sen mukana. Ensimmäisen kerran likviditeettiloukku tuli ihmisten tietoisuuteen 1930-luvun laman aikana, kun korkotaso oli erittäin alhainen, mikä muistuttaa markkinoiden tämän hetken tilannetta. Yleensä rahan lisääminen markkinoilla ja sitä seuraava korkojen lasku lisää kysyntää, mutta likviditeettiloukussa rahan lisääminen ei siis vaikuta korkoihin ja näin ollen kokonaiskysynnässä ei myöskään tapahdu muutosta. (Tarkka 1993, 306.)

Mikäli talous on ajautunut likviditeettiloukkuun, niin IS-LM-mallissa IS- ja LM-käyrien leikkauspiste osuu LM-käyrän vaakasuoraan osaan. LM-käyrä on vaakasuora, koska korkotaso on niin matala tai jopa nolla, että käyrä muodostuu vaakasuoraksi. Rahapolitiikka, joka siirtää LM-käyrää koordinaatistossa sivuttaisiin, ei vaikuta lainkaan markkinoilla vallitsevaan korkotasoon tai kokonaiskysyntään. (Tarkka 1993, 306.)

Seuraavalla sivulla on esitetty IS-LM-mallin mukainen tilanne, jossa talous on ajautunut likviditeettiloukkuun. Kuten kuvasta huomaa, niin LM-käyrä on koordinaatistossa vaakasuorassa eikä oikealle nouseva kuten normaalitilanteessa.

Kuvio 3. Likviditeettiloukku (Krugman 2011).

Kärjistäen voidaan myös ajatella, että LM-käyrä on vaakasuora ja lähellä nollaa, koska ihmiset pitäisivät rahat mieluummin itsellään kuin antaisivat lainaksi. Tämä johtuu siitä, että korkotason ollessa lähellä nollaa tuotto rahan lainaamisesta on lähes olematon. Tässä tilanteessa rahan lisäämisellä markkinoille ei ole mitään vaikutusta korkotasoon, vaan talous on ajautunut likviditeettiloukkuun. (Krugman 2011.)

Jotta likviditeettiloukku saadaan ratkaistuksi, niin IS-LM-mallin luoja John Richard Hicksin mukaan taloutta voidaan elvyttää finanssipolitiikan avulla. Elvytys voidaan toteuttaa lisäämällä julkista kysyntää, mikä lisäisi markkinoilla olevaa kokonaiskysyntää. (Tarkka 1993, 307.) Suomessa talouden elvyttämistä on harrastettu vuonna 2008 alkaneen finanssikriisin jälkeen myös lisäämällä julkista kysyntää. Kysyntää on lisätty esimerkiksi vientiteollisuuden tukemisella. (Taloussanomien 2010.)

Rahan kysyntään ja tarjontaan voidaan siis vaikuttaa säätelämällä markkinoilla vallitsevaa korkotasoa. Keskuspankeilla on tässä keskeinen rooli ja heidän tekemiensä päätösten perusteella korkotaso ja sen myötä kokonaiskysyntä määräytyy markkinoilla. Tällä hetkellä korkotaso on historiallisen alhaisella tasolla

keskuspankkien harjoittaman elvyttävän politiikan seurauksena. Matalien korkojen aika on jatkunut jo jonkin aikaa ja joidenkin ekonomistien mielestä korkotason laskulla ei ole enää suurtakaan vaikutusta kokonaiskysyntään (HS 2012a).

Koska kokonaiskysyntää ei voida enää lisätä korkotason laskemisella ja rahan lisäämisellä markkinoille, tilanne alkaa vaikuttaa siltä, että ollaan IS-LM-mallin mukaisessa poikkeustilanteessa eli markkinat ovat ajautuneet likviditeettiloukuun. Kyseinen tilanne tekee pankkitoiminnan hyvin haastavaksi, sillä pitkään jatkuva matala korkotaso pudottaa pankkien tuloja huomattavasti. Lisäksi yleinen epävarmuus markkinoilla ja asiakkaiden mahdollinen työttömyys saattaa aiheuttaa pankkitoiminnalle lisääntyviä luottoriskejä.

Aktiivisen finanssipolitiikan käyttö kysynnän luomiseen on vaikuttanut oikealta toimenpiteeltä edellä mainittujen perustelujen johdosta. Rahan lisäämisellä on saatu luotua kysyntää ja ajoittaista talouskasvua. Sen sijaan pyrkimykset pienentää ulkomaista velkaantumista säästötoimien avulla johtavat kokonaiskysynnän pienentymiseen entisestään tilanteessa, jossa vientikään ei vedä.

Euroalueen kriisimaat ovat hyötäneet EKP:n toimista lisätä likviditeettiä markkinoille, sillä sen avulla kriisimaiden markkinoilta saatavien lainojen korot on saatu pidettyä siedettävällä tasolla. EKP:n liikkeelle laskemien seteleiden lisäämistä voidaankin perustella vain kriisimaiden korkotasojen alentamisella, jolloin ei voida puhua varsinaisesta likviditeettiongelmasta, ainakaan koko Euroalueen tasolla.

2.3 IS-LM-malli ja pankkitoiminta

IS-LM-mallilla ei pystytä kuvaamaan suoraan pankkitoimintaa, mutta se antaa hyvän teoreettisen viitekehyksen pankkien toiminnalle kansantaloudessa. Kyseinen malli antaa vastauksia rahan kysyntään ja tarjontaan vaikuttavista tekijöistä ja havainnollistaa pankkitoimintaan laajasti vaikuttavan korkotason määräytymistä.

IS-LM-mallin mukaan talouden noususuhdanteessa markkinoilla on paljon kysyntää ja keskuspankit estävät markkinoita ylikuumenemasta imemällä rahaa pois markkinoilta. Tämä aiheuttaa korkotason nousua, jonka olisi tarkoitus rauhoittaa markkinoilla vallitsevaa kysyntää. Korkotason ollessa ylhäällä pankit saavat lainaamalleen rahalle hyvää korkotuottoa ja niiden toiminta on erittäin kannattavaa. Noususuhdanteen aikana pankkien luottotappioriskit myös pienenevät, sillä yleensä työllisyystilanne on hyvä noususuhdanteen aikana. Keskuspankkien toimet kysynnän rajoittamiseksi siis auttavat tavallisia talletuspankkeja korkeampien korkojen muodossa.

Laskusuhdanteessa keskuspankit puolestaan työntävät rahaa markkinoille lisätäkseen kysyntää. IS-LM-mallin mukaan markkinoilla lisääntynyt raha pienentää markkinoilla vallitsevaa korkotasoa, mikä puolestaan lisää kysyntää. Se johtuu siitä, että raha investointeihin on korkotason pudottua edullisempaa kuin aiemmin. Keskuspankkien toimet talouden piristämiseksi kuitenkin vaikeuttavat talletuspankkien toimintaa, sillä alentunut korkotaso pudottaa niiden tuloja.

IS-LM-mallin mukaisesti haaste onkin saada rahan kysyntä ja tarjonta markkinoilla kohtaamaan sellaisella tasolla, että korkotaso tukisi pankkitoimintaa sekä lainantarvitsijoita. Toisin sanoen keskuspankkien pitäisi laittaa markkinoille sen verran rahaa, että korkotaso pysyisi pankkien kannalta siedettävällä tasolla, mutta ei olisi niin korkealla, että investoinnit kärsisivät. Eli IS-käyrä ja LM-käyrä leikkaisivat toisensa sellaisessa pisteessä, jossa rahan kysyntä ja tarjonta vastaisi sopivaa korkotasoa.

3 PANKKITOIMINTA

3.1 Mitä pankkitoiminta on?

Pankkien tehtävät on perinteisesti voitu jakaa kolmeen eri osa-alueeseen. Niiden ensisijainen tehtävä on rahoituksen uudelleen välitys eli resurssien jakaminen rahoitusmarkkinoilla olevien kesken. Käytännössä tämä tarkoittaa niiden henkilöiden tai yritysten varojen lainaamista eteenpäin, joilla on rahoituksellista ylijäämää niille yrityksille tai henkilöille, joilla on samaan aikaan tarvetta rahoitukselle. (Ruuskanen 2009, 6.) Pankki siis yhdistää toisiinsa henkilöt tai yritykset, jotka haluavat säästää varojaan myöhemmäksi tuottoa vastaan (rahoituksellisesti ylijäämäiset) niihin henkilöihin tai yrityksiin, jotka tarvitsevat sillä hetkellä varoja investointeihin (rahoituksellisesti alijäämäiset).

Peruspankkitoiminta koostuu juuri tästä ajatuksesta. Pankki ostaa rahaa yrityksiltä tai yksityishenkilöiltä maksamalla siitä koron ja tarjoamalla turvallisen tavan säilyttää rahaa. Tämän ostamansa rahan pankki lainaa tarvitseville talousyksiköille korkeampaa korkoa vastaan ja saa näin toimintaansa tarvittavan tulon.

Pankkien toisena tärkeänä tehtävänä pidetään riskien hallintaa ja riskien hajauttamista eri osapuolten kesken markkinoilla (Ruuskanen 2009, 6). Pääasiassa pankit tarjoavat riskien hajauttamista koskevia suunnittelupalveluita sekä erilaisia tuotteita, joiden avulla on tarkoitus suojautua korko- ja valuuttariskeiltä (Kontkanen 2011, 13). Korko- ja valuuttariskeiltä suojautumiseen tarkoitettuja tuotteita ovat korko- ja valuuttatermiini, korko- ja valuuttaoptio ja korkokatto. Kiinteisiin korkoihin sidotut lainat antavat myös suojaa korkoriskin hallintaan, mutta vain siinä tapauksessa, että korot nousevat.

Kolmantena tehtävänä on luotettavan maksujenvälitysjärjestelmän ylläpitäminen (Ruuskanen 2009, 6). Käteisen rahan merkityksen väheneminen ja tilisiirtojen yleistyminen on aiheuttanut sen, että pankkien ylläpitämien maksujärjestelmien merkitys on lisääntynyt voimakkaasti viime vuosina. Toimivat maksujenvälitysjärjestelmät ovat edellytys nykyaikaisen markkinatalouden toiminnalle. (Kontka-

nen 2011, 13.) Maksujenvälitysjärjestelmän tehokas ja luotettava toimiminen auttaa myös yksityishenkilöitä sekä yrityksiä arjen toiminnassa. Pankkikorttien ja verkkopankin käyttö helpottaa sekä nopeuttaa esimerkiksi laskujen tai ostosten maksamista huomattavasti.

3.2 Vähittäis- ja tukkupankkitoiminta

Pankkitoiminta jaetaan usein kahteen osaan; vähittäispankkitoimintaan sekä tukkupankkitoimintaan. Vähittäispankkitoiminnalla tarkoitetaan yksityisten ihmisten ja pienten yritysten peruspankkipalveluiden järjestämistä. (Kontkanen 2011, 11.) Luottojen myöntäminen sekä talletusten vastaanotto (eli anto- ja ottolainaus) ja pankkikortti- ja maksuliikepalveluiden järjestäminen kuuluvat vähittäispankkitoimintaan. Vähittäispankkitoimintaan kuuluu myös kotitalouksien varallisuuden hoito. (Alhonsuo ym. 2012, 92.)

Vähittäispankkitoiminta on pankkien kannalta erityisen tärkeää, sillä henkilöasiakkailta saatavat talletusvarat mahdollistavat lainaamisen muille asiakkaille, joilta puolestaan pankki saa tuottoa korkotulojen muodossa. Erittäin suuri osa pankkien toiminnasta on vähittäispankkitoimintaa, ja iso osa pankin tuloksesta muodostuu vähittäispankkitoiminnan tuotoista (Alhonsuo ym. 2012, 92).

Tukkupankkitoiminnalla tarkoitetaan puolestaan laajamittaista kaupankäyntiä kotimaisilla tai ulkomaisilla raha- ja arvopaperimarkkinoilla. Arvopaperikauppaan sekä yrityskauppojen rahoitukseen liittyvä toiminta sekä kansainvälisiltä markkinoilta hankittu rahoitus kuuluvat myös tukkupankkitoimintaan. (Kontkanen 2011, 11.) Tukkumarkkinoilla pankit tai muut yritykset, jotka tarvitsevat lisää rahoitusta pystyvät lainaamaan sitä muilta tukkumarkkinoilla olevilta pankeilta tai yrityksiltä. Koska pankit pystyvät lainaamaan rahaa tukkumarkkinoita, on niillä suuri merkitys pankkien maksuvalmiuden ja rahoitusriskien hallinnassa. (Alhonsuo ym. 2012, 92).

3.3 Pankin tulojen muodostus

Kuten edellä mainittiin, niin vähittäispankkitoiminnalla on valtava merkitys pankin tulojen kannalta. Yksityishenkilöiden ja yritysten päivittäisasioiden hoitaminen ja erityisesti otto- ja antolainauksen suhde on tärkeää pankin tulojen kannalta.

Ottolainaus tarkoittaa sitä, että pankki on velkaa asiakkaalle, eli asiakkaan saamia pankilta (Alhonsuo ym. 2012, 90). Yleisesti tämä tarkoittaa talletuksia, joille pankki maksaa koron, ja palauttaa asiakkaalle hänen halutessaan nostaa talletuksen. Antolainaus puolestaan on edellisen vastakohta eli asiakas on velkaa pankille (Alhonsuo ym. 2012, 90). Tavallisesti antolainaus on asuntolainaa tai lainoja muita hankintoja varten. Pitääkseen toimintansa kannattavana, on pankin saatava lainaamastaan rahasta korkeampaa korkoa kuin talletuksille maksamistaan koroista.

Vastaanotettujen talletusten ja myönnettyjen lainojen korkoerosta muodostuu suureksi osaksi pankin tulo (Alhonsuo ym. 2012, 90). Tätä korkoeroa kutsutaan myös korkokatteeksi (Taloussanomat 2012e). Pankit keräävät tuottoja muualtakin kuin lainojen myöntämisestä. Pankit hallinnoivat erilaisia rahastoja, joista ne keräävät palkkio- ja hallinnointituottoja. (Alhonsuo ym. 2012, 90.) Pankit saavat tuottoja myös muista pankkitoimintaan liittyvistä palveluista esimerkiksi yritysasiakkaiden maksuliikenteen hoitamisesta mm. pankkikorttien lukujärjestelmien toimittamisella. Pankit keräävät asiakkailtaan erilaisia toimitusmaksuja, esimerkiksi lainojen nostokulut voidaan laskea näihin. (Kontkanen 2011, 11.)

3.4 Pankkitoiminnan kulut

Pankkitoiminnan kuluista suurimmat kulut muodostavat ottolainauksen eli talletuskorkojen ja muun varainhankinnan korkokulut. Lisäksi pankille muodostuu henkilöstö- sekä kiinteistökuluja aivan kuten muillekin yrityksille. (Alhonsuo ym. 2012, 90.) Pankkitoiminnan tuotoilla pitäisi myös pystyä maksamaan mahdolli-

set osingot osakkeenomistajille ja kattaa pankkitoiminnan riskit (Kontkanen 2011, 11).

Lisäkulun pankeille tuo väliaikaisesti vuosina 2013 – 2015 kerättävä pankkivero. Veroa kerätään pankkien riskipääomasta ja vuosittain veroa kertyisi noin 170 miljoonaa euroa. (Yle 2012b.) Finanssikonserni OP-Pohjolan pääjohtaja Reijo Karhisen mukaan Osuuspankkien maksama osuus olisi jopa 60 miljoonaa euroa vuodessa (Taloussanomat 2012c).

3.5 Pankkitoiminnan riskit

Pankkitoimintaan liittyy riskejä aivan kuten kaikkeen muuhunkin yritystoimintaan. Selviytyäkseen pankkien täytyy olla tietoisia ympärillä olevista riskeistä ja ottaa ne huomioon päivittäisessä toiminnassaan. Tehokkaalla riskienhallinnalla ja riskeihin ennakkoon varautumalla pankit pystyvät pienentämään riskeistä mahdollisesti aiheutuvia tappioita.

3.5.1 Luottoriski

Keskeisimpiä riskejä pankeille ovat asiakasliiketoiminnasta syntyvät luottoriski ja markkinariski (Pohjola 2012b). Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että luotonottaja ei pystykään hoitamaan velvoitteitaan eli maksamaan lainaansa takaisin. Pankit käyttävät erilaisia vakuuksia suojautuakseen luottoriskeiltä, mutta aina lainoihin sijoitetut vakuudetkaan eivät turvaa luotonantajan sijoituksia kokonaisuudessaan. (Kontkanen 2011, 91.) Luottoriskeihin luetaan myös maariski eli ulkomaisista saamisista muodostuva luottoriski ja selvitysriski (Pohjola 2012c). Selvitysriski on arvopaperikauppaan liittyvä riski ja se tarkoittaa tilannetta, jossa sovittu kauppa ei toteudu, koska ostaja tai myyjä ei suoriudu velvoitteestaan (Alhonsuo ym. 2012, 87).

Vakuuksien tarkoitus on varmistaa, että luotonottaja maksaa lainansa takaisin luotonantajalle. Yleensä vakuudet ovat reaalivakuuksia eli lainanottaja antaa lainansa summan arvoa vastaavan esineen lainan pantiksi. Reaalivakuudet

ovat yleensä asunto-osakkeita tai kiinteistöjä. Vakuus voi olla myös henkilövakuus eli lainan takaaja sitoutuu maksamaan velan kokonaisuudessaan takaisin, mikäli lainanottaja ei kykene maksamaan velkaansa. (Alhonsuo ym. 2012, 250–251.)

Mikäli luotonannossa keskitytään vain muutamaasi asiakkaaseen tai toimialaan, lisää se luottoriskin mahdollisuutta huomattavasti (Taloustieto 1990, 56). Muutamisiin asiakkaisiin tai toimialoihin keskittymistä voidaan pitää pienten paikkakuntien ja asiakasmäärältään vähäisten pankkien ongelmana. Pienellä paikkakunnalla toimivalle pankille voi aiheutua huomattavia luottotappioita, mikäli alueella on vain muutamia isoja asiakkaita, joiden ajautuessa vaikeuksiin pankki ei löydä uusia tulonlähteitä.

Luottoriski saattaa realisoitua luottotappiona pankille, mikäli lainanottaja ei kykenekään maksamaan velkaansa pankille. Luottotappiotilanteessa lainan vakuudeksi asetettu vakuuskaan ei riitä korvaamaan velkaa ja näin ollen pankille syntyy luottotappio. (Alhonsuo ym. 2012, 86). Mikäli pankille syntyy luottoriskistä luottotappioita, se joutuu maksamaan ne omasta pääomastaan. Tämän vuoksi pankkien olisi tärkeätä kyetä laskemaan vakuudet oikein, ja pystyä pitämään oman pääoman taso sen verran korkeana, että se tarvittaessa kykenee maksamaan kertyneet luottotappiot.

Luottoriskejä voidaan pienentää luottosalkun hajautuksella eli lainoittamalla sekä henkilö- että yritysasiakkaita eri toimialoilta ja erilaisissa elämäntilanteissa. Luottosalkun hajautuksen tarkoitus on varmistaa, että pankille ei synny suuria riskikeskittymiä, vaan lainat on jaettu eri toimialoille tai asiakasryhmiin, jolloin yhden asiakasryhmän ollessa vaikeuksissa muiden asiakasryhmien tuotot kompensoivat mahdolliset menetykset. Tehokkaalla vakuuksien käytöllä voidaan myös pienentää luottoriskistä mahdollisesti seuraavaa luottotappiota pankille. OP-Pohjolassa luottoriskiä pienentää myös oman pääoman perusteella määriteltä suurin mahdollinen asiakasvastuu. (Pohjola 2012c).

Pankit pystyvät varautumaan luottoriskiin vastuullisella luottopäätöksenteolla (Pohjola 2012c). Luotonhakuvaiheessa asiakkaan maksukyvyn tarkalla selvit-

tämisellä ja vakuuksien oikein määrittämisellä pystytään rajaamaan luottoriskiä. Lisäksi pankin tulee ottaa luoton hinnoittelussa asiakkaan maksukyvynmukainen riskitaso huomioon eli mitä korkeampi riski, sitä korkeampi hinta.

Luottoriskien hallinnan tarkoitus on pienentää luoton myöntämisestä mahdollisesti aiheutuvaa luottotappiota. Samalla pyritään hinnoittelemaan luotot sellaiselle tasolle, että ne tuottavat pankille parhaan mahdollisen tuoton korostamatta liikaa riskiä. (Pohjola 2012c).

Luottoriskien hallinnassa pankkia auttaa asiakkaiden luottoluokittelu ja erilaisten luottoriskimallien tekeminen. Näiden avulla pankki voi laskea asiakkaan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden tai käyttää malleja apuna oman vakavaraisuutensa tarkasteluun. Luottoluokittelun seurauksena pankki voi ryhmitellä asiakkaansa riskien mukaan ja hinnoitella asiakkaiden luotot riskien mukaan. (Pohjola 2012c.) Alapuoella olevassa kuviossa on OP-Pohjolassa käytössä oleva luottoriskimittari, joka kertoo todennäköisyyksiä asiakkaan maksuhäiriöille sekä tappioista, joita pankille mahdollisesti aiheutuisi asiakkaan maksukyvyttömyyden myötä.

Kuvio 4. Luottoriskimittarit sisäisissä luokituksissa (Pohjola 2012c).

3.5.2 Markkinariskit

Markkinariskit ovat markkinatilanteen muutoksista johtuvia arvonmuutoksia. Arvonmuutoksia voi tapahtua esimerkiksi valuuttojen arvoissa, koroissa tai arvopapereiden hintakehityksessä. Nämä riskit realisoituvat pankin kannalta silloin, kun markkinoiden arvonmuutokset kehittyvät pankin kannalta epäedulliseen suuntaan. (Kontkanen 2011, 95-96.) Markkinahintojen vaihtelu saattaa aiheuttaa pankeille tappiota esimerkiksi siten, että pankin ostamien valuuttojen arvo putoaa huomattavasti ostettuun kurssiin verrattuna (Alhonsuo ym. 2012, 86).

Muutokset markkinahinnoissa, esimerkiksi osakekursseissa tai koroissa, saattavat vaikuttaa pankkien tulokseen joko välittömästi tai jaksottua usealle tilikaudelle (Pohjola 2012c). Viime vuosina markkinariskit ovat kehittyneet pankkien kannalta epäedulliseen suuntaan, ja varsinkin tämän opinnäytetyön tutkimuksen kohde matala korkotaso on lisännyt pankkien korkoriskiä huomattavasti.

Markkinariskejä sisältyy pankkien kaupankäyntitoimintaan, jonka tarkoituksena on hyötyä markkinoilla tapahtuvista arvonmuutoksista (Pohjola 2012c). Pankit siis pyrkivät hyötymään markkinoilla vallitsevasta matalasta hintatasosta ostamalla erilaisia rahoitusinstrumentteja, esimerkiksi arvopapereita, ja myymällä niitä sen jälkeen kalliimmalla hintojen noustua. Kaupankäyntitoiminta sisältää markkinariskin, koska arvopapereiden hinnat eivät välttämättä kehitykään pankin olettamalla tavalla, vaan saattavat kehittyä epäedulliseen suuntaan, jolloin pankki ei saa myynnistä voittoa.

Pankit pystyvät varautumaan markkinariskeihin eri tavoin ja esimerkiksi OP-Pohjolassa markkinariskeihin varaudutaan hallituksen luomalla markkinariskipolitiikalla. Markkinariskipolitiikan avulla voidaan kartoittaa markkinariskin mittaukseen sovelletut menetelmät ja pankkitason markkinariskitasot. Keskeistä markkinariskien hallinnassa on jatkuva markkinoiden seuraaminen ja markkinoilla tapahtuvien muutosten analysointi. Lisäksi pankkien täytyisi kyetä ennakoimaan tulevia markkinoilla tapahtuvia muutoksia ja osata arvioida tulevien muutosten vaikutukset omaan toimintaansa. (Pohjola 2012c). Seuraavalla sivulla on esitetty OP-Pohjolassa käytössä oleva markkinariskien mittausmenetelmä.

Riskilaji	Riskimittari	Tulosmittari	Frekvenssi
korkoniski/kaupankäyntisalkut	osana VaR-mittaria	markkina-arvon muutos	päivittäin
korkoniski/rahoitustase	osana VaR-mittaria	markkina-arvon muutos, rahoituskate	päivittäin
luottospread-riski	osana VaR-mittaria	markkina-arvon muutos	päivittäin
valuuttariski	osana VaR-mittaria	markkina-arvon muutos	päivittäin
strukturoitujen ja arvopaperistettujen sijoitusten hintariski	osana VaR-mittaria (likvidit sijoitukset) tai erillinen VaR-mittari (epälikvidit sijoitukset)	markkina-arvon muutos	päivittäin (likvidit sijoitukset) tai kuukausittain (epälikvidit sijoitukset)
hyödykeriski	erillinen VaR-mittari	markkina-arvon muutos	päivittäin
osakeriski	20 1-yksikön markkina-arvon muutos	markkina-arvon muutos	viikoittain
volatiliteettiriski	1 1-yksikön volatiliteetin muutoksen vaikutus position nykyarvoon	markkina-arvon muutos	päivittäin

Kuvio 5. Markkinariskien mittaamenetelmät (Pohjola 2012c).

Markkinariskejä voidaan hallita suojautumalla markkinoiden muutoksilta johdannaissovimusten avulla sekä vastaamalla nopeasti markkinoilla tapahtuviin muutoksiin. Tehokkaalla markkinariskien hallinnalla voidaan pienentää markkinariskien vaikutusta pankin toimintaan ja onnistua parantamaan pankin tulosta muutoksista huolimatta. (Pohjola 2012c).

3.5.3 Likviditeetti- ja rahoitusriski

Pankit kohtaavat toiminnassaan myös rahoitusriskejä ja likviditeettiriskejä. Likviditeettiriski eli maksuvalmiusriski tarkoittaa sellaista tilannetta, että pankki ei saakaan tarvitsemaansa rahoitusta markkinoilta, vaikka sillä olisi saatavia enemmän kuin velkoja (Taloustieto 1990, 53). Toisin sanoen pankilla ei ole riittävästi nopeasti käteiseksi muutettavaa omaisuutta, jotta se voisi selviytyä juoksevista menoistaan, vaikka sillä olisi paljon saatavia.

Likviditeettiriski pankkitoiminnassa syntyy, jos pankin saatavien ja velkojen maturiteetit eli aika jolloin rahat ovat lainattuna ja aika, jonka kuluessa lainat on maksettava takaisin eroavat toisistaan (Pohjola 2012c). Finanssikonserni OP-Pohjolan mukaan likviditeettiriski voi syntyä myös ”asiakaskäyttäytymisen, taloudellisen toimintaympäristön tai markkinalikviditeetin muutosten seurauksena” (Pohjola 2012c).

Likviditeettiriskiä aiheuttavaa asiakaskäyttäytymistä voi olla esimerkiksi se, että asiakkaat jättävät lainansa maksamatta, jolloin pankin käytettävissä olevat varat vähenevät. Muutokset pankin toimintaympäristössä, kuten esimerkiksi suuren yritysasiakkaan konkurssi, saattavat aiheuttaa huomattavia muutoksia pankin käytettävissä oleviin tuloihin.

Likviditeettiriskin toteutuessa pankin tehtävä markkinoiden resurssien jakajana vaikeutuu. Tämä tarkoittaa sitä, että pankki ei kykene välittämään rahoitusta niille, jotka sitä tarvitsevat. Se johtuu siitä, että pankki ei saa markkinoilta riittävästi rahaa välitettäväksi, eikä sillä itsellään ole riittävän suurta likviditeettivaraa, josta se voisi lainata rahaa sitä tarvitseville. (Kontkanen 2011, 96.)

Pankit pyrkivät pitämään aiempaa suurempia likviditeetipuskureita itsellään eli nopeasti rahaksi muutettavia omaisuuseriä, koska se mahdollistaa pankkien varautumisen likviditeettiriskiin (Pohjola 2012c). Riittävät likviditeetipuskurit auttavat pankkeja selviytymään juoksevista menoistaan, jos rahoituksen saanti markkinoilta syystä tai toisesta vaikeutuu. Toisin sanoen pankkien maksuvalmiuden tulisi olla entistä parempi.

Pankit voivat hallita likviditeettiriskiään esimerkiksi pitämällä jo mainittuja likviditeetipuskureita sekä taseen ja maksuvalmiuden suunnittelulla (Pohjola 2012c).”Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on varmistaa riskinkantokyvyn kannalta oikein mitoitettut reservit ja muut varautumiskeinot sekä pääoman sitoutuminen ja rajoittaa taserakenteesta aiheutuvaa likviditeetti- ja maksuvalmiusriskiä” (Pohjola 2012c).

Rahoitusriski puolestaan on pankkien pitkäaikaiseen luotonantoon liittyvää epävarmuutta, ja se johtuu markkinoilta saatavan rahoituksen epävarmuudesta (Pohjola 2012c).

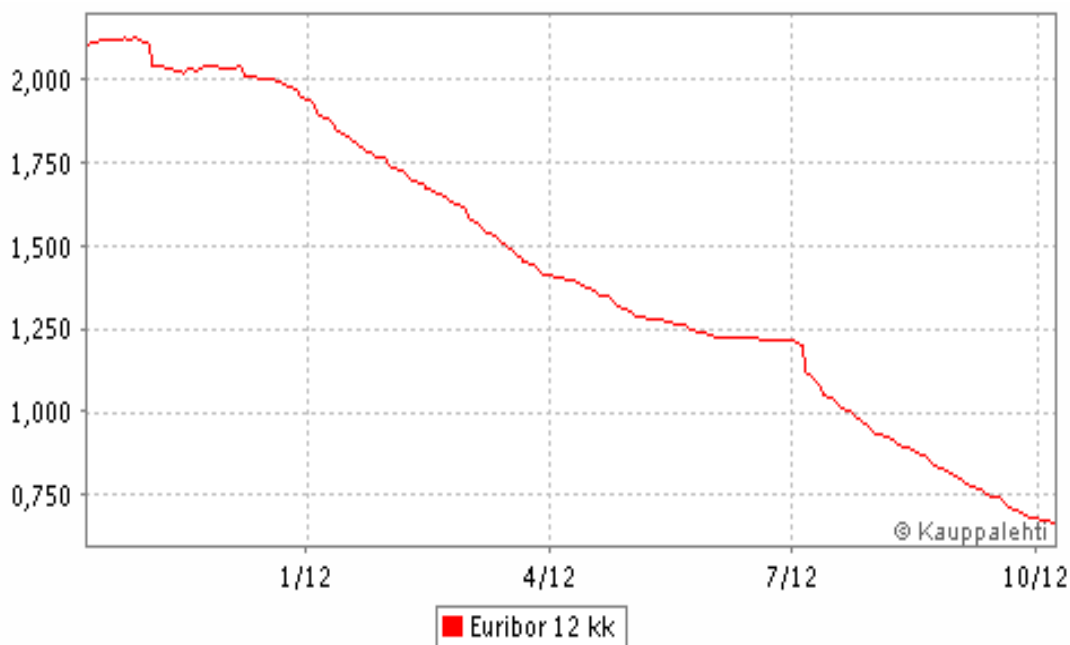
Markkinoilta saatavan rahoituksen hinta pankeille voi muuttua eri aikoina ja johtua erilaisista syistä. Markkinoilta lainattavan rahan korko saattaa nousta, mikä aiheuttaa pankille suurempia korkokustannuksia tai luottoluokittajat saattavat pudottaa pankin luottoluokitusta. Mikäli pankin luottoluokitus putoaa, niin pankin markkinoilta hankkiman rahoituksen hinta eli lainan korko nousee, koska luottoluokittajien mielestä todennäköisyys sille, että pankki jättää lainansa maksamatta on suurempi. (Alhonsuo ym. 2012, 86). Suomalaisista pankeista esimerkiksi Aktian luottoluokitusta on pudotettu luottoluokittajien puolesta, kun luottoluokittaja Moody's pudotti Aktian luokitusta (Yle 2012c).

3.6 Korkoriski ja siltä suojautuminen

Matalan korkotason aikana on tärkeää tietää, mikä on korkoriski ja miten pankki voi suojautua siltä. Kuten jo aiemmin todettiin, niin markkinatilanteen muutoksesta aiheutuva korkotason muutos voi aiheuttaa pankille huomattavia kuluja ja siten vaikuttaa suoraan pankin tulokseen.

Korkoriski on korkotason muutoksista aiheutuvaa epävarmuutta korkotuotoista ja korkokustannuksista (Taloustieto 1990, 46). Yleisimmin pankin korkoriski on sellainen, että pankin saamiset eli antolainauksen korot ja pankin velat on sidottu eri korkoihin. Eli toinen on sidottu kiinteään korkoon ja toinen vaihtuvakorkoiseen korkoon. (Kontkanen 2011, 97). Pankin toiminnassa tämä voi tarkoittaa sitä, että esimerkiksi asuntolainan korko on sidottu 12 kuukauden Euribor-korkoon sekä pankin marginaaliin. Vuoden aikana Euribor-korko on kuitenkin laskenut, ja koska lainan marginaali pysyy samana, niin pankin korkotulot putoavat. Lisäksi on hyvin mahdollista, että pankki joutuu hankkimaan markkinoilta rahaa kalliimmalla korolla kuin mitä se saa esimerkiksi asuntolainan koroistaan tällä hetkellä. Tämä yhdistelmä aiheuttaa pankille korkoriskin.

Alla olevasta taulukossa on kuvattuna pankkien viitekorkona käyttämän Euribor-koron kehitys vuoden 2012 aikana. Taulukosta käy hyvin ilmi poikkeuksellisen alas painunut korkotaso.

Kuvio 6. Korko: Euribor 12 kk (Kauppalehti 2012a).

Markkinakorkojen muutokset heijastuvat arvonmuutoksina arvopapereihin sekä johdannaissovimuksiin. Kuten 12 kuukauden Euribor-korkotasoa kuvaava taulukko osoittaa, korot muuttuvat markkinoilla jatkuvasti. Nämä markkinakorkojen muutokset aiheuttavat pankin kaupankäynnille korkoriskin. (Pohjola 2012c.)

Pankin rahoitustaseessa voi myös muodostua korkoriski, jos pankin rahoituskatteessa sekä likviditeettireserviin vaikuttavissa saamisissa tapahtuu muutoksia (Pohjola 2012c).

Pankit käyttävät pääasiassa johdannaisia suojautuakseen korkoriskeiltä. Johdannaiset ovat rahoitusinstrumentteja, joiden arvo perustuu jonkun muun taloudellista arvoa omaavan rahoitusinstrumentin, esimerkiksi osakkeen tai valuutan, arvoon tulevaisuudessa. Johdannainen on siis sopimus, jossa osapuolet sopivat kaupanteosta tulevaisuudessa johdannaisen määrittelemällä hinnalla. (Economic 2012.)

Korkojohdannaisia ovat esimerkiksi korkotermiinit, joiden avulla myyjällä on mahdollisuus suojautua koron nousulta ja ostajalla koron laskulta (Kontkanen 2011, 50).

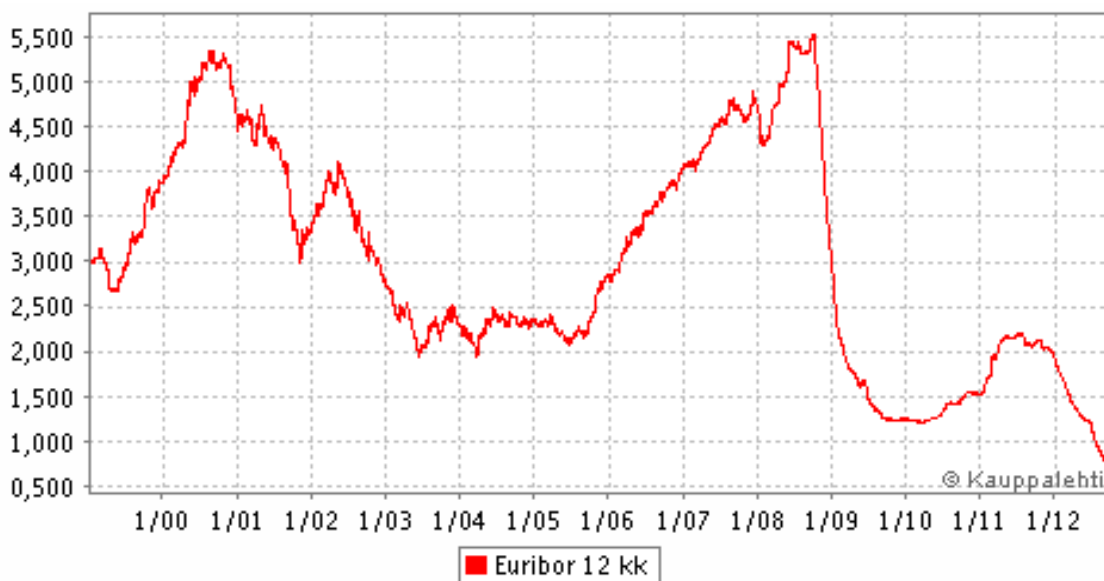
Korkojohdannaisten avulla voidaan suojautua tehokkaasti korkoriskiltä ja niiden avulla voidaan esimerkiksi vaihtaa kiinteäkorkoisia lainoja vaihtuvakorkoisiin, jolloin kyseessä on korkoswap eli koronvaihtosopimus. Koroille voidaan luoda myös maksimitasot, joiden yläpuolelle lainan korot eivät nouse, jolloin kyseessä on korkokatto- eli korko cap -sopimus Näiden keinojen avulla pankki voi suojautua tulevilta korkotason muutoksilta ja samalla mahdolliselta korkoriskiltä. (Pohjola 2012a.)

4 MATALAN KORKOTASON VAIKUTUKSET

Edellä on kerrottu pankkitoiminnasta ja siitä, miten pankin tulot ja menot muodostuvat. Lisäksi on kerrottu pankkitoiminnan riskeistä. Tässä osassa opinnäytetyötä tarkastellaan matalankorkotason vaikutuksia pankin toimintaan.

Markkinoilla vallitseva matala korkotaso pienentää pankkien korkokatetta ja on aiheuttanut sen, että peruspankkitoiminta on laskenut kannattamattomalle tasolle. Tämä on ongelma varsinkin pienille pankeille, joiden on vaikeampi hankkia rahoitusta kansainvälisiltä markkinoilta kuin suurien pankkien. (Finanssivalvonta 2012.) Matala korkotaso yhdessä heikkojen talousnäkökymien kanssa vaikuttaa myös pankkien kannattavuuteen (HS 2012b).

Pankkien viitekorkona käyttämä Euribor-korko on pudonnut historiansa alimmalle tasolle tänä vuonna kuten alla oleva tilasto Euribor-koron arvoista osoittaa. Tilasto näyttää koron arvon vuodesta 2000 alkaen. Tilastosta käy hyvin ilmi vuonna 2008 alkaneen kansainvälisen finanssikriisin vaikutus yleiseen korkotasoon.

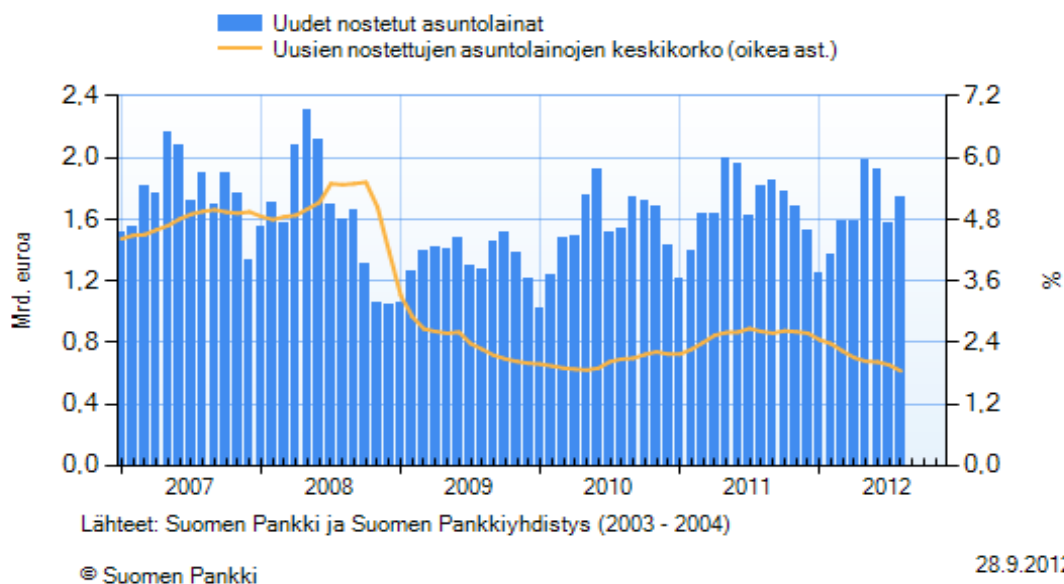
Kuvio 7. Korko: Euribor 12 kk (Kauppalehti 2012b).

Kuviosta voidaan päätellä myös, että vuoden 2009 alussa pankit ovat saaneet lainaamalleen rahalle yli viiden prosentin korkoa, mutta nykyään pankkien korkotuotot ovat pudonneet alle kahden prosentin.

Matalan korkotason myötä pankkien rahan lainaaminen on muuttunut jo osittain tappiolliseksi. Lainojen korot ovat laskeneet ennen näkemättömän alas, ja ne ovat alemmalla tasolla kuin pankkien maksamien talletusten korot. (HS 2010). Esimerkiksi asuntolainojen korot, jotka tuovat suuren osan pankin tuloista, ovat laskeneet historiallisen alhaiselle tasolle. Lokakuussa 2012 uuden asuntolainan keskekorko oli noin 1,97 %. (Taloussanomat 2012d.)

Alla oleva tilasto osoittaa, että asuntolainojen korot ovat pudonneet viime vuosina niin alhaiselle tasolle, että ne aiheuttavat ongelmia pankkitoiminnalle. Ennen kansainvälisen finanssikriisin puhkeamista vuonna 2008 pankkien myöntämien uusien asuntolainojen korot olivat yli viiden prosentin, jolloin pankkitoiminta oli huomattavasti kannattavampaa kuin nykyisellä korkotasolla.

Suomen rahalaitoksista nostetut uudet euromääräiset asuntolainat

Kuvio 8. Suomen rahalaitoksista nostetut uudet euromääräiset asuntolainat (Suomen pankki 2012).

Matala korkotaso saattaa aiheuttaa pankille myös sellaisia ongelmia, että asiakkaat maksavat lainansa nopeammin pois. Mikäli asiakkaat maksavat lainansa suunniteltua nopeammin pois, niin pankkien saamat korkotulot laskevat entisestään. Asiakkaat saattavat myös haluta neuvotella lainoilleen uuden korkokannan, joka olisi entistä halvempi. (Rogers 1992, 36.) Vaikka pankit perivät kuitenkin lainaehtojen muutoksista, niin ne eivät välttämättä paikkaa korkotulon pienentymistä kokonaan.

4.1 Korkotason aiheuttamat muutokset marginaaleissa

Matalan korkotason myötä pankit ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa eri tavoin ja kehittämään uusia tapoja saada tuottoja korkokatteen supistuessa. Korkokatteen ennakoitaan supistuvan myös jatkossa, sillä korkotason odotetaan jatkuvan matalana vielä ainakin ensi vuonna (Taloussanomat 2012c). Yhdysvaltojen keskuspankki Fed menee ennustuksessaan vielä pidemmälle, ja ennustaa korkotason pysyvän matalana vuoden 2014 loppuun asti (Taloussanomat 2012b).

Koska korkotason ennustetaan edelleen laskevan, pankit ovat yrittäneet nostaa lainojen marginaalejaan paikataksaan alhaisen korkotason vaikutusta. Marginaalien nostamisen vaikutukset pankin koko luottokannan keskimääräisissä marginaaleissa ovat kuitenkin hitaita. Lisäksi pankkien välinen kireä kilpailu vaikeuttaa marginaalien nostamista, koska pelätään asiakkaiden siirtymistä toisiin pankkeihin. Osittain hintakilpailun johdosta asuntolainojen korot ovatkin niin alhaalla. (Finanssivalvonta 2012.)

Keskimääräinen asuntolainan marginaali on noussut 1,13 prosenttiin lokakuussa 2012 ja sen ennustetaan nousevan edelleen. Vuonna 2013 asuntolainan marginaalien ennustetaan olevan jo 1,5 prosenttia ja seuraavan kahden vuoden kuluessa marginaalit saattavat nousta jopa kahteen prosenttiin. Matalan korkotason lisäksi pankit nostavat marginaalejaan siitä syystä, että uudet vakavaraisuussäännökset sekä pankkivero nostavat pankkien kustannuksia samaan aikaan kuin korkokate pienenee. (Taloussanomat 2012d.)

Suomen Rahatiedon Taloussanomille tekemä selvitys asuntolainojen marginaaleista osoittaa, että marginaalit ovat nousussa. Tutkimuksessa selvitettiin eri pankkien myöntämien lainojen marginaaleja kolmen viime vuoden ajalta. (Taloussanomien 2012f.) Tässä opinnäytetyössä oleva tilasto kuvaa Helsingin Osuuspankin myöntämien asuntolainojen marginaaleja.

Kuvio 9. Asuntolainan todellisen marginaalin kehitys 8/2009–7/2012 (Taloussanomien 2012f).

Uusien asuntolainojen marginaalit ovat jo nousussa, mutta pankeille ongelmia aiheuttavat myös jo olemassa olevat asuntolainat. Vaihtuvakorkoisiin korkoihin sidottujen jo olemassa olevien asuntolainojen marginaalit saattavat olla huomattavasti matalammalla tasolla kuin uusien asuntolainojen marginaalit. Esimerkiksi vuonna 2008 asuntolainojen keskimääräiset marginaalit olivat vain 0,4 - 0,5 prosentin välillä (HS 2008). Koska asuntolainan viitekorkona yleisimmin käytetyt Euribor-korot ovat laskeneet alhaiselle tasolle, niin vanhojen asuntolainojen korot ovat pankkitoiminnan kannalta huolestuttavalla tasolla.

Jo olemassa olevien asuntolainojen korkotason painuessa yhä alemmas pankit ovat alkaneet suunnitella niiden marginaalien yksipuolista nostamista. Finanssialalle on säädetty sopimusmalli, jonka mukaan pankit voivat korottaa jo olemassa olevien asuntolainojen marginaalia yksipuolisella päätöksellä. Näin voidaan toimia, mikäli velan kustannukset kasvavat pankista johtumattomasta syystä tai pankin vakavaraisuus heikkenee huomattavasti. Kyseisen sopimusmallin on tarkoitus turvata pankkien taloutta matalan korkotason aikana. (MTV3 2012.)

Pankit eivät kuitenkaan voi nostaa marginaalia oman mielensä mukaan, vaan ainoastaan markkinoilla vallitsevan päivän tason mukaan. Lisäksi marginaalia saa nostaa yksipuolisesti vasta sen jälkeen, kun lainan nostosta on kulunut kolme vuotta. (HS 2008.) Pankit tuskin kuitenkaan nostavat lainojen marginaaleja yksipuolisesti, ellei tilanne pankin selviytymisen kannalta sitä välttämättä vaadi. Marginaalien yksipuolisella nostamisella saattaisi nimittäin olla se seuraus, että pankki menettäisi asiakkaitaan kilpailijoille.

Yksityisasiakkaiden korkomarginaaleja pankit eivät ole vielä yksipuolisesti nostaneet, mutta taloyhtiöiden kohdalla tilanne on toinen. Pankit kohtelevat taloyhtiöitä kuten yrityksiä, ja Danske Bank onkin jo nostanut yksipuolisesti taloyhtiöasiakkaidensa olemassa olevien lainojen marginaaleja. Danske Bank on perustellut nostoja pankin tarpeella kerätä lisätuottoja, koska matala korkotaso on aiheuttanut korkokatteiden pienentymisen ja pankin jälleenrahoituksen hinta on noussut epävarman maailmantalouden vuoksi. Danske Bank ei ole ainoa pankki, joka kaavailee lisätulojen keräämistä nostamalla taloyhtiöiden lainojen marginaaleja, vaan Osuuspankit miettivät myös asiaa. (Yle 2012d).

4.2 Korkotason aiheuttamat muut muutokset

Selviytyäkseen alhaisesta korkotasosta pankit ovat joutuneet kehittämään uusia keinoja saada tuloja. Aiemmin pankit käyttivät johdannaisia suojautuakseen korkoriskeiltä, mutta nyt ne yrittävät käyttää niiden lisäksi erilaisia tuotteita, joilla pyritään varmistamaan korkotaso tietyksi ajaksi.

Paikallisosuuspankit ovat esimerkiksi kehitelleet tarjoamalleen asuntolainalle eräänlaisen korkolattian. Korkolattia tarkoittaa sitä, että lainalle sovitaan tietty vähimmäiskorko, jonka alapuolelle korko ei voi pudota, vaikka yleinen korkotaso putoaisi sen alapuolelle. Korkolattian tarkoitus on turvata pankille korkokatteen muodostama tulo, vaikka korkotaso laskisi edelleen. (Talousviesti 2012.)

Matalasta korosta aiheutuu pankille korkoriski, kun sen saatavien korkotasoa putoaa yhä pienemmäksi. Pankkien asiakkaat haluavat myös yhä useammin neuvotella korkotasoaan edullisemmaksi. Näin ollen pankki voi hyötyä siitä, että se suojaa saataviaan korkojen laskulta korkolattian muodossa. (Rogers 1992, 187).

Korkolattian neuvottelemisen asiakkaan asuntolainaan on kuitenkin pankille varsin haastavaa, sillä suurin osa asiakkaista haluaa varmasti hyötyä korkojen laskusta. Näin ollen pankin voi olla vaikea saada asiakasta hyväksymään lainaansa kyseinen ehto. Erityisen haastavaa se on varsinkin sen takia, että muut pankit eivät ole lähteneet tarjoamaan korkolattia lainoihinsa, joten asiakkaat pystyvät ottamaan asuntolainansa pankista, jossa korkolattia ei ole käytössä.

Korkolattiaa tutumpi keino pankeille korkotason turvaamiseen on ollut lainan sitominen kiinteään korkoon. Kiinteään korkoon sidottaessa lainan korko ei muutu lainkaan sovittuna aikana, vaan pysyy aina samana. Näin ollen korkotason lasku ei aiheuta pankille korkoriskiä, vaan korkokate pysyy samana. Toisaalta pankki ei myöskään hyödy mahdollisesta koron noususta, vaan korko pysyy edelleen samana. Lisäksi pankki hyötyy kiinteään korkoon sidotusta lainasta siten, että kyseiselle lainalle ei voi tehdä ylimääräisiä lyhennyksiä. Näin ollen pankki saa varmasti tietynkokoista korkotuottoa määrätyn ajan. (Kuluttajavirasto 2012.)

Korkokatteen yhä pienentyessä ja matalan korkotason jatkuessa pankit ovat pakotettuja säästämään toiminnoissaan eli pienentämään kulujaan. Finanssi-konserni OP-Pohjolan pääjohtaja Reijo Karhisen mukaan markkinoiden korkotasoa on jo nyt haitallista peruspankkitoiminnalle, ja koska korkotason ennustetaan laskevan vielä ensi vuonna, OP-Pohjola on pakotettu kustannussäästöihin.

Kustannussäästöjä se hakee yt-neuvotteluiden kautta, joiden tarkoituksena on 700 henkilön irtisanominen. (Taloussanomat 2012c.)

Pankit eivät paikkaa korkokatteen jättämää aukkoa vain kustannussäästöillä, vaan asiakkaat joutuvat maksamaan menetettyä korkokatetta. Asiakkailta haetaan lisätuottoa jo edellä mainitun marginaalien noston avulla. Lisäksi hinnankorotukset muiden palveluiden osalta tulevat asiakkaiden maksettaviksi. (Taloussanomat 2012c.) Asiakkaille välttämättömien peruspankkipalveluiden hinnankorotuksilla pankit saavat helposti kerättyä lisärahoitusta asiakkailta. Asiakkaille tärkeitä pankkipalveluita ovat esimerkiksi pankkikortit ja verkkopankki, joita asiakkaat käyttävät luultavasti hinnankorotuksista huolimatta.

Matala korkotaso heijastuu pankin asiakkaille myös siten, että pankki maksaa talletuksille aiempaa huonompaa korkoa. Markkinakorkojen laskiessa pankit ovat pudottaneet määräaikaistalletuksille maksamaansa korkoa ja painetta pudottaa korkoa lisää on yhä. Pankit eivät ole osanneet sopeuttaa määräaikaistalletusten hinnoittelua markkinakorkoja vastaavaksi, vaan pankkien määräaikaistalletusten marginaali on negatiivinen. Esimerkiksi vuoden 2012 kesäkuussa pankit maksoivat 12 kk määräaikaiselle talletukselle 0,37 prosenttiyksikköä korkeampaa korkoa kuin 12 kk Euribor-korko. (Finanssivalvonta 2012.)

Suur-Savon Osuuspankin toimitusjohtaja Kari Mannisen mukaan pankkien viitekorot ovat jo pudonneet alemmalla tasolla kuin asiakkaille maksettavat talletuskorot. Hänen mukaansa asiakkaiden täytyisikin ymmärtää, että talletuksille on maksettava jatkossa alle yhden prosentin korkoa. (Yle 2012c).

Saadakseen määräaikaistalletusten korot vastaamaan markkinoita pankkien pitäisi rohkeasti pudottaa talletuskorkojen tasoa. Tämä on tietysti vaikea toteuttaa, sillä asiakkaiden on helppo kilpailuttaa korkotarjouksia eri pankkien kesken, ja tallettaa varat kilpailijapankkiin, mikäli jokin pankki pudottaa talletuskorkoja. Kireää kilpailua pankkien välillä voidaan pitääkin osasyynä sille, että talletuskorot ovat pysyneet korkealla tasolla.

Tanskassa pankit ovat Danske Bankin johdolla menneet talletusten korkojen laskemisessa jopa niin pitkälle, että siellä on suunniteltu negatiivista korkoa tal-

letuksille. Tanskan keskuspankki laski talletuskorkonsa 0,2 prosenttia miinukselle eli liikepankkien täytyy maksaa talletuksistaan keskuspankkiin. Tämän seurauksena Danske Bank on harkinnut negatiivisten korkojen tarjoamista myös asiakkailleen. (Yle 2012a.)

Käytännössä tämä siis tarkoittaisi sitä, että asiakkaiden pitäisi maksaa pankille siitä, että tallettavat sinne rahojaan. Negatiivisen koron tarjoaminen asiakkaille olisi kuitenkin hankalaa, sillä asiakkaat luultavasti siirtyisivät kilpailijapankkien asiakkaisiksi, mikäli jokin pankki ottaisi negatiivisen talletuskoron käyttöönsä.

5 TULOT MUISTA LÄHTEISTÄ

Korkokatteen supistuessa pankkien täytyy kerätä toimintaansa tarvittavia tuloja muista lähteistä. Palkkiotuottojen rooli nousee tällöin isoon osaan pankkien tuloksessa. Palkkiotuotot ovat tuottoja, joita pankki perii suorittamistaan palveluista esimerkiksi maksuliikenteen hoitamisesta. Palkkiotuottojen merkityksestä pankin toiminnalle saa hyvän kuvan alla olevasta taulukosta. Taulukossa on kuvattuna Päijät-Hämeen Osuuspankin tulos lyhyesti. Taulukosta nähdään, että palkkiotuotot muodostavat lähes yhden kolmasosan pankin tuotoista. Varsinkin nyt kun korkokatteen ennustetaan supistuvan jatkossa, pankit tarvitsevat entistä enemmän palkkiotuottoja.

Päijät-Hämeen Osuuspankin tulos lyhyesti

	30.06.2012	30.06.2011	muutos
	milj.€	milj.€	
Korkokate	7,8	5	58,10 %
Palkkiotuotot	4,2	4,2	0,00 %
Tuotot yhteensä	14	11,9	17,70 %
Kulut yhteensä	9,1	9,1	0,00 %
Arvonallennukset	1,3	0,1	1,2 milj.€
Liikevoitto	3,7	2,7	1,0 milj.€

Kuvio 10. Päijät-Hämeen Osuuspankin tulos lyhyesti (OP 2012e).

Pankit pystyvät lisäämään palkkiotuottojensa määrää yksinkertaisimmillaan nostamalla tuotteidensa hintoja, jolloin asiakkaiden maksamien palvelumaksu-

jen määrä pankille lisääntyy. Pankit perivät palvelumaksuja kaikista asiakkaiden peruspankkipalveluista kuten pankkikorteista sekä verkkopankista. Palkkiotuottoja voidaan lisätä myös sillä, että peritään maksu kaikista asiakkaille tehtävistä palveluista kuten faksien lähettämisestä tai kopioiden ottamisesta.

5.1 Sijoitustuotteiden myynti

Peruspankkipalveluiden lisäksi pankit saavat palkkiotuottoja asiakkaille myymistään sijoitustuotteista. Näiden tuotteiden myynti korostuu korkokatteen laskiessa, koska peruspankkipalveluiden hintaa ei voi rajattomasti nostaa. Mitä enemmän asiakkaille saadaan sijoitustuotteita myydyksi, sitä enemmän pankki saa kerättyä itselleen palkkiotuottoja.

5.1.1 Rahastot

Pankit kauppaavat asiakkailleen erilaisia säästämisen ja sijoittamisen tuotteita, joista yleisimpiä ovat erilaiset rahastot. Rahastot ovat säästämistuotteita joiden arvo koostuu säästäjien varoista, jotka on sijoitettu erilaisiin sijoituskohteisiin. Rahastot voivat sijoittaa politiikkansa mukaisesti säästäjiensä varoja korko- ja osakemarkkinoille tai niiden yhdistelmään eli korko- ja osakemarkkinoille. Rahastosijoittamisen avulla asiakkaalla on mahdollisuus parempaan tuottoon kuin pelkällä tilille säästämisellä. (Aktia 2012d).

Pankin kannalta rahastojen myynnillä asiakkaalle on suuri merkitys, sillä ne tuottavat pankille palkkiotuottoja. Esimerkiksi Aktian America-rahastosta pankki perii kuluja hallinnointipalkkioina 1,85 % vuodessa rahasto-osuuden arvosta, ja merkintä- tai lunastuspalkkiona yhden prosentin merkinnän- tai lunastuksen arvosta (Aktia 2012a). Pankeille olisikin olennaista myydä asiakkaille ajatus pitkäaikaisesta rahastosäästämisestä, jolloin pankit pystyisivät perimään palkkiotuottoja rahastosäästäjältä joka kuukausi. Lisäksi vuosittain perittävä hallinnointipalkkio nostaisi palkkiotuottojen määrää entisestään.

5.1.2 Joukkovelkakirjalainat

Toinen sijoitustuote, joka tuottaa pankeille palkkiotuottoja on erilaiset joukkovelkakirjalainat. Joukkovelkakirjalainat ovat valtioiden, yritysten tai pankkien liikkeelle laskemia velkakirjoja, joiden tuotto perustuu ennalta määritellyyn korkoon, indeksien tai osakkeiden kehitykseen laina-aikana. Tavalliselle joukkovelkakirjalainalle maksetaan korkoa, joka mainitaan lainan ehdoissa. Tavallista joukkovelkakirjalainaa voidaan kutsua myös debentuurilainaksi. Osakekursseihin tai indekseihin sidottua joukkovelkakirjalainaa kutsutaan indeksilainaksi, ja niiden mahdollinen tuotto-osuus määräytyy osakkeiden tai indeksien kehityksen mukaan. (Aktia 2012c).

Aktia Pankilla on opinnäytetyön kirjoitushetkellä 4.11.2012 myynnissä joukkovelkakirjalaina, Aktia Raaka-aine Maatalous, jonka minimerkintähinta on 1000 euroa ja merkintäpalkkio yksi prosentti (Aktia 2012b). Pankin palkkiotuotoiksi voidaan tässä tapauksessa laskea, että esimerkiksi 100000 euron myynnillä pankki saa 1000 euroa palkkiotuottoja. Joukkovelkakirjalainoja on yleensä myynnissä koko vuoden ajan, ja niitä tulee jatkuvasti uusia, joten pankilla on hyvät mahdollisuudet kerätä palkkiotuottoja niiden myynnillä.

5.1.3 Säilytyspalvelut

Pankit keräävät tuottoja myös asiakkaille tarjotuista säilytyspalveluista. Säilytyspalveluiden tarkoitus on säilyttää asiakkaan sijoituksia esimerkiksi osakkeita tai joukkovelkakirjalainoja maksua vastaan. Säilytyspalvelussa on olemassa eri tasoja sen mukaan, kuinka laajoja lisäpalveluita säilytys sisältää. (OP 2012d). Pankin kannalta olisi tärkeää, että asiakkaat ottaisivat käyttöönsä mahdollisimman laajoja säilytys sopimuksia, koska tuotteen hinta on sitä kalliimpi, mitä laajempi on säilytyksen taso.

Asiakkaille voidaan avata myös arvo-osuustilejä ja rohkaista heitä käymään suoraa osakekauppaa. Arvo-osuustilin avulla asiakkaat voivat ostaa ja myydä pörssissä toimivien yritysten osakkeita. Pankki hyötyy suoraa osakekauppaa

käyvästä asiakkaasta palkkiotuottojen muodossa. Esimerkiksi Osuuspankissa asiakkaan kaupankäyntiaktiivisuus vaikuttaa suoraan asiakkaan maksamiin hintoihin osakekaupasta. Kalleimmillaan osakevälitys maksaa asiakkaalle kahdeksan euroa per kaupankäynti sekä 0,25 prosenttia kaupankäynnin arvosta. Summa pienenee, mitä enemmän asiakas käy kauppaa Osuuspankin arvo-osuustilin kautta. Arvo-osuustiliin voidaan liittää myös asiakkaalle maksullisia lisä tuotteita, kuten Osuuspankin tuottamaa osaketutkimusta, joka antaa asiakkaalle osakkeiden osto- ja myyntisuosituksia. (OP 2012c).

5.2 Vakuutustuotteiden myynti

Pankit myyvät asiakkailleen erilaisia vakuutuksia, joiden myynnistä se kerää itselleen palkkiotuottoja. Osa pankin myymistä vakuutuksista on sellaisia, joita se voi liittää omiin tuotteisiinsa ja toiset puolestaan ovat enemmänkin asiakasvinkkien antamista vakuutusyhteistyökumppanille.

5.2.1 Lainaturva

Asuntolainaneuvotteluissa pankit ottavat useasti puheeksi erilaiset lainaturvat. Lainaturva on vakuutus, joka turvaa asiakkaalle lainanmaksun odottamattoman työttömyyden tai kuoleman varalta (Kuluttajavirasto 2012). Lainaturva siis maksaa asiakkaan jäljellä olevan lainan määrän pankille mikäli asiakas ei pysty sitä maksamaan esimerkiksi työkyvyttömyyden tai puolison kuoleman takia. Asiakas maksaa lainaturvamaksuja lainanlyhennysten ohella pankille joka kuukausi, ja sen määrä riippuu turvan sekä lainan suuruudesta (Kuluttajavirasto 2012).

Mitä laajemman turvan pankki pystyy asiakkaalle myymään, sitä suuremmaksi lainaturvan hinta muodostuu. Tämä on pankin kannalta suotavaa, sillä pankki saa enemmän palkkiotuottoja, mikäli vakuutuksen hinta on suuri. Seuraavalla sivulla olevasta Suomen Rahatiedon Taloussanomille vuonna 2009 tekemästä tutkimuksesta nähdään, että lainaturvat ovat todella tuottavia pankeille. Pitkällä laina-ajalla yksittäinenkin lainaturva tuottaa pankeille tuhansia euroja.

Lainaturvan hinnat ja sisällöt vaihtelevat hurjasti

Lainaturvan hinta 85 000 euron 15 vuoden asuntolainassa

Pankki	Lainaturva, euroa/vuosi	
Aktia	370	Tilapäinen työkyvyttömyys (sairaus), työttömyys, tapaturma ja kuolema (lisäksi vakavan sairauden turva 5 v 8,60 €/kk)
Handelsbanken	192	Vain kuoleman varalle
Nooa Pankki	492	Työttömyys, kuolema ja tapaturman aiheuttama työkyvyttömyys
Nordea	816	Kuolema, työttömyys, vakava sairaus (maksu alenee lainasumman lyhentyessä)
Helsingin OP	306	Turva työttömyyden ja työkyvyttömyyden varalle sekä tapaturmainen pysyvä haitta ja kuolema (15 v kertamaksu etukäteen 3 987,49 €)
Sampo Pankki	180	Kuolema ja tapaturma
Suupohjan Op	398	Kuolema, työttömyys, vakava sairaus
Tapiola Pankki	165	Kuolema ja työttömyys
Ålandsbanken	0	Kuolemanvara (vain Premium-asiakkaille)

Lähde: Suomen Rahatieto

Kuvio 11. Lainaturvan hinnat ja sisällöt vaihtelevat hurjasti (Taloussanomat 2009).

Asuntolainat tuottavat pankille muitakin tuottoja kuin korkotuoton ja mahdollisen lainaturvapalkkion, sillä niiden lisäksi pankit keräävät asiakkailtaan lainoista erilaisia kustannuksia. Pankit perivät asuntolainoista lainanhoito- sekä nostokuluja (OP 2012a). Lainannostokulut veloitetaan nimensä mukaisesti lainannostohetkellä ja ne voivat maksaa jopa pari sataa euroa. Esimerkiksi Nordeassa normaalihinta lainannostolle on 0,3 prosenttia lainanmäärästä tai vähintään 250 euroa (Nordea 2012a). Lainanhoidokuluja peritään lainanlyhennysten ohessa ja myös ne kerryttävät pankin tuottoja.

Mikäli asiakas haluaa tehdä maksuohjelman muutoksia lainaansa, niin pankit perivät siitäkin itsellensä tuloja. Maksuohjelman muutos maksaa asiakkaalle Nordeassa 200 euroa (Nordea 2012a). Näillä keinoilla pankit pystyvät paikkaamaan matalan korkotason myötä pienentyntä korkokatetta. Asiakkaat siis maksavat lainanlyhennysten ohella pankille koko ajan palvelumaksuja, jotka kerryttävät pankkien palkkiotuottoja. Jos pankit nostavat hintojaan, niiden saamat palkkiotuotot nousevat entisestään.

5.2.2 Eläkevakuutus

Pankit tarjoavat asiakkailleen myös eläke- sekä sijoitusvakuutuksia, joiden avulla asiakas voi säästää eläkepäiviensä varalle tai sijoittaa varojaa paremman tuoton toivossa. Molemmat tuotteet ovat pankeille hyviä palkkiotuottojen lähteitä.

Pankkien tarjoama eläkevakuutus perustuu jatkuvaan säästämiseen, jossa säästöt ohjataan erilaisiin rahastoihin, joiden arvonkehitykseen tuotto perustuu. Eläkevakuutuksen on tarkoitus laajentaa lakisääteistä eläkettä. Ennen vuotta 2013 tehtyjen eläkevakuutusten eläkesäästöjä saa alkaa nostamaan 63-vuotiaana. (Osuuspankki 2013b). Pankeille eläkevakuutukset tuottavat hyvin palkkiotuottoja, sillä esimerkiksi Aktiassa vakuutusmaksuista peritään kolmen prosentin sijoituskulua. Lisäksi vakuutussäästöistä peritään vuosittainen 20,16 euron hallinnointikulu sekä 0,85 % vakuutussäästöjen määrästä. (Aktia 2013).

Kuten yllä kerrotut erilaiset palkkiot osoittavat, eläkevakuutukset ovat pankeille tärkeä tulonlähde. Aktiivisesti markkinoimalla ja myymällä tuotetta asiakkaalle eläkepäivien turvaksi pankilla on hyvät mahdollisuudet saada kerrytettyä itselleen lisätuottoja.

Jos pankki on saanut myytyä asiakkaalle eläkevakuutuksen, pankit saavat palkkiotuottoja pitkän aikaa. Vanhoissa ennen vuotta 2013 tehdyissä eläkevakuutuksissa sijoitetut rahat ovat kiinni vakuutuksessa siihen asti, että vakuutettu täyttää 63 vuotta. Ennen kyseistä ikävuotta rahat saa vakuutuksesta pois vain poikkeustapauksessa esimerkiksi kuolemantapauksessa. Valtio osaltaan myös tukee pankkien tarjoamaa eläkevakuutusta, sillä eläkevakuutusten eläkemaksut ovat verovähennyskelpoisia 5000 euroon asti vuodessa. (Veronmaksajat 2012).

Vuonna 2013 voimaan tulleen lainmuutoksen myötä pankit saavat pitää uusien vuonna 2013 tehtyjen eläkevakuutusten vakuutusmaksut entistä pitempään. Uuden lain mukaan eläkevakuutuksesta saa nostaa varoja vasta, kun eläkevakuutuksen tehnyt henkilö täyttää 68 vuotta. (Veronmaksajat 2012.)

5.2.3 Sijoitusvakuutus

Pankkien vakuutusvalikoimiin kuuluvat myös sijoitusvakuutukset, jotka yhdistävät rahastosäästämisen sekä vakuutussäästämisen toisiinsa. Sijoitusvakuutuksessa asiakkaan on mahdollista valita erilaisia rahastoja ja hajauttaa säästönsä niihin. Vakuutuksen sisällä rahastoja voi vaihtaa toisiin ilman veroseuraamuksia, mikä ei ole mahdollista tavallisessa rahastosäästämisessä. Asiakas voi nostaa vakuutussäästönsä vakuutuksesta milloin tahansa, mutta ensimmäisen kolmen vuoden aikana pankki perii nostosta tietyn provisio-osuuden, ja vasta kolmen vuoden jälkeen nostaminen on asiakkaalle ilmaista. (Osuuspankki 2013b).

Pankin kannalta sijoitusvakuutus on hyvä tuote, sillä pankki perii maksetuista vakuutusmaksuista 2 % kulun. Maksimissaan pankki perii vakuutusmaksuista kuluja 3000 euroa vuodessa. Vakuutuksen hoitamisesta pankki perii säästön määrästä 75 000 euroon asti 0,4 % vuodessa ja sen ylimenevältä osalta 0,2 % vuodessa. Lisäksi pankin kannalta on edullista, että asiakas joutuu pitämään vakuutussäästöjä vähintään kolmen vuoden ajan, sillä muuten pankki ottaa nostosta hinnastonsa mukaisen prosenttiosuuden. (Osuuspankki 2013c).

Sijoitusvakuutusten myynti asiakkaille vaikeutui, kun vuonna 2013 voimaan tullut lakimuutos poisti aiemmin sijoitusvakuutuksessa olleen 8500 euron verovapaan lahjoituksen. Ennen vuotta 2013 sijoitusvakuutuksista on saanut lahjoittaa lähisukulaiselle 8500 euroa verovapaasti kerran kolmessa vuodessa. Uuden lain mukaan tämä verovapaus poistui 1.1.2013, ja mahdollinen lahjoitus verotetaan pääomatulona. (Talouselämä 2012).

5.3 Lainopilliset palvelut

Palkkiotuottojensa määrää pankit pystyvät kasvattamaan myös kauppaamalla asiakkaillensa aktiivisesti lainopillisia palveluita. Pankkien henkilö- ja yritysasiakkaiden on mahdollista saada pankista kaikkia arkipäivään liittyviä juridisia palveluita. Pankkien lakimiehet tekevät esimerkiksi kauppakirjoja, testamentteja sekä avioehtosopimuksia. (Osuuspankki 2012b). Lainopillisten palveluiden on-

nistuneella myynnillä pankeilla on hyvä mahdollisuus paikata pienentyntä korkokatetta, sillä lakimiesten palvelut ovat hintatasoltaan kalliita. Esimerkiksi Salon Osuuspankissa testamentin laatiminen maksaa vähintään 260 euroa, kiinteistön kauppakirja 320 euroa ja perukirja 400–1200 euroa (Osuuspankki 2013a).

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten matala korkotaso vaikuttaa pankkitoimintaan. Lisäksi opinnäytetyössä haluttiin saada selville, miten pankit ovat muuttaneet toimintaansa alas pudonneen korkotason takia ja minkälaisia toimia pankit suunnittelevat tekevänsä tulevaisuudessa.

Vuonna 2008 alkaneen kansainvälisen finanssikriisin myötä historiallisen alhaiselle tasolle pudonnut korkotaso on muuttanut pankkien toimintaa huomattavan paljon. Pankkien korkokate on laskenut ajoittain jopa negatiiviselle tasolle. Tämä tarkoittaa sitä, että peruspankkitoiminta on ajautunut kannattamattomalle tasolle, minkä seurauksena pankit ovat joutuneet tekemään muutoksia toimintaansa. Korkokatteen laskemista on paikattu mittavilla kustannussäästöillä, pankit ovat irtisanoneet ja ulkoistaneet henkilöstöään. Viimeisimpänä esimerkkinä ovat finanssikonserni OP-Pohjolan yt-neuvottelut, jotka tähtäsivät 700 henkilön irtisanomiseen. Lisäksi yhä useampi pankki on supistanut kassapalveluidensa toimintaa, sillä kyseinen toiminta ei tuota pankille mitään.

Asuntolainat ovat tuottaneet pankkien tuloksesta suurimman osan, mutta korkotason putoaminen on pienentänyt lainoista saatavaa tulosta todella paljon. Tämän vuoksi pankit ovat nostaneet lainojensa marginaaleja jatkuvasti ja painetta niiden korotuksiin on edelleen. Korkosidonnaisuudet ovat myös muuttuneet, ja pankit ovat alkaneet tarjota kiinteitä korkoja asiakkailleen yhä useammin. Lisäksi lyhyitä markkinakorkoja on suosittu viitekorkoina, sillä ne nousevat nopeammin yleisen korkotason noustessa. Kova kilpailu pankkien välillä on kuitenkin aiheuttanut sen, että korkotaso on pysynyt alhaisella tasolla, koska pankit eivät ole asiakkaiden menetyksen pelossa voineet nostaa marginaalejaan riittävästi.

On mielenkiintoista nähdä miten asuntolainojen marginaalien käy, jos korkotaso lähtee nousuun. Pienentävätkö pankit marginaalejaan samassa suhteessa, kun ovat niitä nostaneet. Vai jääkö marginaalitaso ylös, kun se kerran on saatu nostettua. Luultavasti yli yhden prosentin marginaalitaso jää voimaan korkotason noususta huolimatta, eivätkä pankit lähde kilpailemaan keskenään tarjoamalla

alle prosentin marginaaleja. Asiakkaan kannalta tämä tarkoittaisi entistä kalliimpaa lainaa ja pankin kannalta entistä kannattavampaa liiketoimintaa.

Palkkiotuottojen merkitys on noussut pankeissa todella paljon sen jälkeen, kun korkotaso on laskenut. Pankkien on ollut pakko tehostaa myyntiään saadakseen mahdollisimman paljon palkkiotuottoja. Voidaankin ajatella, että jatkossa pankkityö tulee painottumaan yhä enemmän myyntityöhön. Myyntityön merkitys saattaa jatkossa olla jopa niin suuri, että alan rekrytoinneissa myynnillinen osaaminen on tärkein kriteeri henkilöä valittaessa.

Uusien tuotteiden kehittäminen ja vanhojen tuotteiden aktiivinen myynti on auttanut paikkaamaan korkokatteen pienentymistä. Erilaisten vakuutusten ja säästämisen tuotteiden merkitys pankkien tuloksille on korostunut viime vuosina voimakkaasti. Uusista tuotteista huomionarvoinen on esimerkiksi korkolattia, joka estää lainan korkoa putoamasta tietyn tason alapuolelle.

Korkolattiat ja lainaturvat tulevat varmasti kuulumaan pankkien tarjontaan korkojen noususta huolimatta myös tulevaisuudessa. Korkolattian käytöllä pankit pystyvät pitämään korkokatteensa siedettävänä, vaikka korot jossain vaiheessa kääntyisivät laskuun. Lainaturvat tuovat pankeille niin paljon tuloja, että niitä myydään asiakkaille jatkossakin. Kun pankit ovat keksineet hyvän tuotteen, jolla saadaan hyviä tuottoja, niin ne eivät tule lopettamaan sen tarjoamista, vaikka korot kääntyisivätkin nousuun.

Asiakkaille matala korkotaso on näkynyt paitsi alhaisissa lainojen koroissa, niin myös alhaisissa talletuskoroissa. Pankit ovat pudottaneet talletuskorkojaan koko ajan alaspäin, ja jotkin pankit ovat suunnitelleet jopa negatiivisia talletuskorkoja. Toiset pankit ovat puolestaan käyttäneet matalaa korkotasoa hyväkseen tarjoamalla markkinakorkoja parempaa korkoa määräaikaistalletuksilleen. Näiden korkotarjousten tavoitteena on ollut uusien asiakkaiden hankinta kilpailijoilta. Markkinakorkoja kalliimpien talletuskorkojen tarjoaminen ei kuitenkaan ole kestävää liiketoimintaa, ja jossain vaiheessa ylihintaa rahasta ei voida enää maksaa. Alhaisista talletuskoroista on pankeille myös se hyöty, että se saattaa

saada asiakkaat sijoittamaan varojaan erilaisiin rahastoihin paremman tuoton toivossa.

Pankkien asiakkaat joutuvat tyytymään alhaisiin talletuskorkoihin siihen asti, että pankkien saamat asuntolainojen korot nousevat ylöspäin. Yksittäisiä talletustarjouksia voidaan nähdä myös ennen sitä, mutta kunnollinen talletuskorkojen nosto tulee tapahtumaan vasta sen jälkeen, kun Euribor-korot alkavat nousta. Ennusteista riippuen siihen menee vähintään vuosi tai kaksi. Pelottavana esimerkkinä voidaan pitää Japanin tilannetta, jossa matalan korkotason aika on kestänyt jo vuosikymmenen.

Paikatakseen korkokatteen pienentymistä pankit ovat myös nostaneet palveluidensa hintoja. Hintojen korotuksilla asiakkailta on saatu kerättyä entistä enemmän palkkiotuottoja. Hinnankorotuksilla pankkien on helppo kerätä lisää tuottoja, sillä peruspankkipalvelut ovat nykyisin välttämättömiä. Hintojen korotusten vaikutukset ovat kuitenkin varsin pieniä, eikä niiden tuotoilla pystytä paikkaamaan menetettyä korkokatetta. Hintojen korotuksia tärkeämpi tulonlähde pankeille olisi saada myytyä asiakkaille tuotteita, jotka kerryttävät palkkiotuottoja.

Hintojen korotukset tulevat luultavasti jäämään voimaan, vaikka korkotasoa tulevaisuudessa nousisikin. Pankit haluavat tehdä voitollista liiketoimintaa jatkossakin ja jo nostettuja palvelumaksuja tuskin halutaan pienentää, sillä se pienentäisi voittoa. Tulevaisuudessa myös pankeista riippumattomat kiinteät kustannukset, esimerkiksi atk-kulut, tulevat luultavasti nousemaan, jolloin on mahdollista, että pankit laittavat osan kiinteiden kustannusten noususta asiakkaiden maksettavaksi.

Yhteenvetona voidaan todeta, että opinnäytetyön tavoitteisiin päästiin. Opinnäytetyön aikana saatiin selville, miten matala korkotasoa vaikuttaa pankkeihin, ja miten pankit ovat muuttaneet toimintaansa vastaamaan matalaa korkotasoa. Korkotason aiheuttamat muutokset tuskin jäävät tähän ja jatkotutkimuksia asiasta voidaan tehdä jatkossakin, sillä matalan korkotason on ennustettu jatkuvan vielä ainakin vuoden 2013 loppuun asti. Lisäksi 1.1.2013 voimaan tulleet laki-

muutokset asettavat uusia haasteita pankkitoiminnalle. Vakuutussäästämiseen tulleet veromuutokset vaikeuttavat kyseisten palveluiden myyntiä ja vuosina 2013 – 2015 kerättävä pankkivero aiheuttaa lisäkustannuksia pankeille.

LÄHTEET

Aktia 2012a. Aktia America. Viitattu 4.11.2012. <http://www.aktia.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästäminen ja sijoittaminen > Rahastot > Aktia America

Aktia 2012b. Aktia Raaka-aine Maatalous. Viitattu 4.11.2012. <http://www.aktia.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästäminen ja sijoittaminen > Joukkovelkakirjalainat > Myynnissä olevat lainat > Aktia Raaka-aine Maatalous.

Aktia 2012c. Joukkovelkakirjalainat. Viitattu 4.11.2012. <http://www.aktia.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästäminen ja sijoittaminen > Joukkovelkakirjalainat > Joukkolainat.

Aktia 2012d. Rahastot. Viitattu 4.11.2012. <http://www.aktia.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästäminen ja sijoittaminen > Rahastot.

Aktia 2013. Viitattu 6.1.2013. <http://www.aktia.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästäminen ja sijoittaminen > Vakuutussäästäminen > Hinnasto

Alhonsuo, S.; Nisén, A.; Nousiainen, S.; Pellikka, T.; Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2., uudistettu painos. Jyväskylä: Bookwell.

E-conomic 2012. Johdannainen – Mitä tarkoittaa johdannainen. Viitattu 10.10.2012. <http://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/johdannainen>

Finanssivalvonta 2012. Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2012. Viitattu 13.10.2012. www.finanssivalvonta.fi > Julkaisut ja tiedotteet > Analyysit ja tutkimukset > Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2012. Saatavissa myös http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Tiedotteet/Analyysit_tutkimukset/Documents/Valtari_2_2012.pdf

Helsingin Sanomat 2012a. EKP laski ohjauskorkoa odotetusti historiallisen alhaiseksi. Viitattu 21.10.2012. <http://www.hs.fi/talous/EKP+laski+ohjauskorkoa+odotetusti+historiallisen+alhaisiksi/a1305580679502>

Helsingin Sanomat 2012b. Finanssivalvonta: Matala korkotaso riski pankeille.

Viitattu 13.10.2012.

<http://www.hs.fi/talous/Finanssivalvonta+Matala+korkotaso+riski+pankeille+/a1305598624963>

Helsingin Sanomat 2008. Nordea on jo ottanut käyttöönsä mahdollisuuden nostaa asuntolainan marginaalia. Viitattu 14.10.2012.

<http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Nordea+on+jo+ottanut+k%C3%A4ytt%C3%B6%C3%B6ns%C3%A4+mahdollisuuden+nostaa+asuntolainan+marginaalia/1135239510002>

Helsingin Sanomat 2010. Pankkien korkokate jopa negatiivinen. Viitattu 13.10.2012.

<http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Pankkien+korkokate+jopa+negatiivinen/1135255917118>

Kauppalehti 2012a. Korko: Euribor 12 kk. Viitattu 9.10.2012.

http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/korko.jsp?intid=KOR_EUR12M&days=365&x=23&y=13

Kauppalehti 2012b. Korko: Euribor 12 kk. Viitattu 13.10.2012.

http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/korko.jsp?intid=KOR_EUR12M&days=max&x=18&y=5

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. 3., uudistettu painos. Jyväskylä: Bookwell.

Kuluttajavirasto 2012. Lainaturva. Viitattu 14.10.2012. www.kuluttajavirasto.fi > Kuluttajalle > Raha-asiat > Luotot > Luottosopimus > Lainaturva > Korkokatto.

Krugman, P. 2011. IS-LMentary. Viitattu 20.10.2012.

<http://krugman.blogs.nytimes.com/2011/10/09/is-lmentary/>

MTV3 2012. Vanhankin asuntolainan marginaalia voidaan nostaa – pankin yksipuolinen päätös riittää. Viitattu 14.10.2012.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/talous.shtml/2012/09/1621041/vanhankin-asuntolainan-marginaalia-voidaan-nostaa---pankin-yksipuolinen-paatos-riittaa>

Nordea 2012a. Asuntolaina. Viitattu 4.11.2012. <http://www.nordea.fi> > Henkilöasiakkaat > Lainat > Asuntolaina > Hinnat

Osuuspankki 2012a. Korot ja hinnat. Viitattu 28.10.2012. <https://www.op.fi> > Henkilöasiakkaat > Lainat > Korot ja hinnat.

Osuuspankki 2012b. Lainopilliset palvelut. Viitattu 28.10.2012. <https://www.op.fi> > OP-Pohjola-Ryhmä > Osuuspankit > Helsingin Op Pankki Oyj > Lakiasioiden asiantuntijat palveluksessasi.

Osuuspankki 2012c. OP- Verkkopalvelu Kotimaisen Osakevälityksen Hinnasto. Viitattu 28.10.2012. <https://www.op.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Osakkeet, ETF:t ja johdannaiset > Kotimaisen verkkovälityksen hinnasto. Saatavissa myös <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151443046&srcpl=4>

Osuuspankki 2012d. Säilytyspalvelut. Viitattu 28.10.2012. <https://www.op.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Säilytyspalvelut.

Osuuspankki 2012e. Tulokatsaus 01-06/2012. Viitattu 27.10.2012. <https://www.op.fi> > OP-Pohjola-Ryhmä > Osuuspankit > Päijät-Hämeen Osuuspankki > Uutisia ja tapahtumia > Tulokatsaus 01-06/2012.

Osuuspankki 2013a. Lainopillisten palveluiden hinnasto. Viitattu 5.1.2013. <https://www.op.fi> > OP-Pohjola Ryhmä > Osuuspankit > Salon Osuuspankki > Lainopillisten palveluiden hinnasto.

Osuuspankki 2013b. OP-Eläkevakuutus. Viitattu 6.1.2013. <https://www.op.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Vakuutussäästäminen > OP-Eläkevakuutus

Osuuspankki 2013b. OP-Sijoitusvakuutus. Viitattu 5.1.2013. <https://www.op.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Vakuutussäästäminen > OP-Sijoitusvakuutus.

Osuuspankki 2013c. OP-Sijoitusvakuutus hinnasto. Viitatu 5.1.2013.
<https://www.op.fi> > Henkilöasiakkaat > Säästöt ja sijoitukset > Vakuutussäästäminen > OP-Sijoitusvakuutus > Hinnasto. Saatavissa myös

<https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151671419&srcpl=4>

Pohjola 2012a. Korkojohdannaiset. Viitattu 10.10.2012. <https://www.pohjola.fi/> > Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Markets > Johdannaiset.

Pohjola 2012b. Pankkitoiminnan riskiasema. Viitattu 7.10.2012.

<https://www.pohjola.fi/> > Sijoittajasuhteet > Riskit ja vakavaisuus > Riskiasema > Pankkitoiminta.

Pohjola 2012c. Pankkitoiminnan riskienhallinta. Viitattu 7.10.2012.

<https://www.pohjola.fi/> > Sijoittajasuhteet > Riskit ja vakavaraisuus > Riskienhallinnan periaatteet > Pankkitoiminnan riskienhallinta.

Rogers J.1992. Rahalaitosten korkoriskin hallinta. Suom. Alho K.; Markula S. Tampere: Tammer-Paino.

Ruuskanen, O. 2009. Pankkikriisit – syyt, seuraukset sekä kriisien hallinta. Helsinki: Yliopistopaino.

Suomen pankki 2012. Uusien asuntolainojen keskiprosentti laski elokuussa 1,84 prosenttiin. Viitattu 13.10.2012. www.suomenpankki.fi > Tilastot > Rahoituslaitosten tase (lainat ja talletukset) ja korot. Saatavissa myös
http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/tase_ja_korko/Pages/tilastot_rahallaitosten_lainat_talletukset_ja_korot_lainat_asuntolainat_uudet_chrt.fi.aspx

Talouselämä 2012. Verotus muuttuu kovasti vuonna 2013 – Tässä 17 tärkeintä muutosta. Viitattu 5.1.2013.

<http://www.talouselama.fi/uutiset/verotus+muuttuu+kovasti+vuonna+2013++tassa+17+tarkeinta+muutosta/a2161626>

Taloussanomat 2009. Velallinen, älä maksa turhasta. Viitattu 5.1.2013.

<http://www.taloussanomat.fi/asuminen/2009/10/08/velallinen-ala-maksa-turhasta/200921502/310>

Taloussanomat 2010. Elvytys jatkuu vahvana. Viitattu 21.10.2012.

<http://www.taloussanomat.fi/kansantalous/2010/08/03/elvytys-jatkuu-vahvana/201010629/12>

Taloussanomat 2012a. EKP pumpppaa halpaa rahaa ainakin ensi vuoden alkuun. Viitattu 21.10.2012.

<http://www.taloussanomat.fi/kansantalous/2012/06/06/ekp-pumppaa-halpaa-rahaa-ainakin-ensi-vuoden-alkuun/201230956/12>

Taloussanomat 2012b. Näin Fedin pankkiirit arvioivat korkokehitystä. Viitattu 13.10.2012. <http://www.taloussanomat.fi/kansantalous/2012/01/25/nain-fedin-pankkiirit-arvioivat-korkokehitysta/201221774/12>

Taloussanomat 2012c. OP-Pohjolan Karhinen: Pankkivero kirpaisee kovasti. Viitattu 7.10.2012. <http://www.taloussanomat.fi/rahoitus/2012/09/19/op-pohjolan-karhinen-pankkivero-kirpaisee-kovasti/201238130/12>

Taloussanomat 2012d. Taas pohjat – näin halpaa laina ei ole ollut koskaan. Viitattu 13.10.2012. <http://www.taloussanomat.fi/asuminen/2012/10/06/taas-pohjat-nain-halpaa-laina-ei-ole-ollut-koskaan/201239307/310>

Taloussanomat 2012e. Taloussanakirja. Viitattu 6.10.2012.

http://www.taloussanomat.fi/sivu.php?page_id=1 > Pörssi > Taloussanakirja > Korkokate.

Taloussanomat 2012f. Tässä on viime vuosien edullisin asuntolainapankki. Viitattu 14.10.2012. <http://www.taloussanomat.fi/asuminen/2012/07/25/tassa-on-viime-vuosien-edullisin-asuntolainapankki/201234102/310>

Taloustieto Oy. 1990. Pankki- ja rahoitussanasto. Vantaa: Mestari-Offset.

Talousviesti 2012. Asuntolainoille korkolattia. Viitattu 14.10.2012. <http://www.talousviesti.fi/asuntolainat/asuntolainoille-korkolattia/>

Tarkka, J. 1993. Raha ja rahapolitiikka. Jyväskylä: Gaudeamus.

Verkkouutiset 2012. EKP ilmoitti uudesta velkakirjojen osto-ohjelmasta. Viitattu 21.10.2012. <http://www.verkkouutiset.fi/index.php/talous/982-talous/108364-ekp-ilmoitti-velkakirjojen-ostoista>.

Veronmaksajat 2012. Vapaaehtoinen eläkevakuutus. Viitattu 5.1.2013. <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/omatveroasiat/vapaaehtoinenelakevakuutus/>

Yle 2012a. Lehti: Danske Bank harkitsee maksullisia talletuksia. Viitattu 21.10.2012. http://yle.fi/uutiset/lehti_danske_bank_harkitsee_maksullisia_talletuksia/6208215

Yle 2012b. Hallitus pääsi sopuun pankkiverosta. Viitattu 19.1.2013. http://yle.fi/uutiset/hallitus_paasi_sopuun_pankkiverosta/6383778

Yle 2012c. Moody's laski Aktian luottoluokitusta. Viitattu 7.10.2012. http://yle.fi/uutiset/moodys_laski_aktian_luottoluokitusta/5056500

Yle 2012d. Taloyhtiöiden lainojen korkomarginaalit nousevat rajusti. Viitattu 4.11.2012. http://yle.fi/uutiset/taloyhtioiden_lainojen_korkomarginaalit_nousevat_rajusti/6362316